

छोट्या साईभक्तासाठी

संत रामदास

दासनवमी (माघ वद्य ९) हा रामदासांचा अवतार समाधीदिन. रामदास हे रामाचे निस्सीम भक्त व उपासक होते. श्रद्धा व विवेक ह्यांच्या जोरावर त्यांनी 'समर्थ' ही पदवी मिळवली. अन्य संतांहून रामदास हे अगदी वेगळे होते. 'आधी प्रयत्न करावा नेटका। मग करावे परमार्थ विवेका।' असे सांगणारे पहिले संत म्हणजे रामदास होत. मुसलमानी सत्तेच्या अमलाखाली चिरडल्या गेलेल्या आणि केवळ परमार्थाच्या मागे लागून निष्क्रीय व अचेतन बनलेल्या समाजास जागे करण्यास रामदासांनीच आरंभ केला. सर्वांत प्रथम त्यांनी जागोजाग मठस्थापना करून मुसलमानांच्या वाढत्या धर्मप्रचारास व राज्यास आळा घालण्याचा प्रयत्न केला. अज्ञानी लोकांना देशाची स्थिती कळावी म्हणून उपदेश सुरू केला. धर्मरक्षण हे सर्वश्रेष्ठ काम मानले म्हणूनच ते म्हणतात —

धर्मासाठी मरावे । मरोनी अवघ्यांसी मारावे ।

मारता मारता घ्यावे । राज्य आपुले ॥

रामदासांनी प्रथम जर काही खूणगाठ बांधली असेल तर ती ही की, महाराष्ट्राला प्रतिकारक्षम बनवायचे आहे. त्यासाठी अगोदर बलोपासनेची आवश्यकता आहे यासाठी त्यांनी धनुर्धारी राम आणि हनुमान ही दैवते निवडली आणि ठिकठिकाणी मठ स्थापन केले. परमेश्वराचे अधिष्ठान हवेच. पण प्रयत्न सोडता कामा नये हे त्यांचं सूत्र आजही सर्वांनाच मान्य होण्याजोगे आहे.

रामदास हे संत असले तरी त्यांना कलेची आवड होती. त्यांच्या वैराग्यवृत्तीत अरसिकतेला थारा नव्हता. रूपलावण्य व स्वारमाधुर्य यांना ते तुच्छ वा निषिद्ध मानीत नव्हते. फक्त कलेचा उपयोग केवळ करमणुकीसाठी न होता परमेश्वराच्या सेवेसाठी झाला पाहिजे, असा त्यांचा आग्रह होता.

असे सर्वच गोष्टीत इतर संतांच्या तुलनेत वेगळेपणा असलेले रामदास पराक्रमापुढे ईश्वरासही गौणस्थान देत असत. म्हणूनच 'यत्न तो देव जाणावा' असा आजही सत्य वाटणारा उपदेश त्यांनी केला.

रामदासांचा उपदेश सर्व लहान थोराना उपयुक्त ठरणारा आहे. हस्ताक्षर हे माणसाच्या मनोप्रवृत्तीचे द्योतक समजले जाते. त्या हस्ताक्षरासंबंधी संत रामदासांचे विचार विद्यार्थ्यांना निश्चितच मार्गदर्शक ठरतील. त्यांच्याच शब्दात ते विचार असे —

वाटोळें सरळें । मोकळें । वोतलें मसीचे काळें ।

कुळकुळीत वोळी चालल्या । ढाळें मुक्तमाळा जैश ॥ २ ॥

अक्षर मात्र तितुके नीट । नेमस्त पैस काने नीट ।

आडव्या मात्रा त्याही नीट । आर्कुली वेलांत्या ॥ ३ ॥

पहिले अक्षर जें काढिले । ग्रंथ संपेतो पाहात गेलें ।

येका टांकेचि लिहिले । ऐसे वाटे ॥ ४ ॥

ज्याचे वय आहे नूतन । त्याने ल्याहावे जपोन ।
जनासी पडे मोहन । ऐसे करावे ॥ ५ ॥

बहु बारीक तरुणपणी । कामा न ये म्हातारपणी ।
मध्यस्त लिहिण्याची करणी । केली पाहिजे ॥ ६ ॥

सारे जीवन साईंमय झाले

सारे जीवन साईंमय झाले,
माझ्या सदनी साईंनाथ आले ॥ धृ. ॥

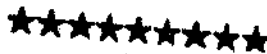
श्रद्धा सबूरी वचने पाळिता,
संसारी नुरली काही चिंता,
अनुभवाचे हे सत्य सांगता,
प्रेमाश्रुंनी नयन भरले ॥ १ ॥

उठता बसता साईंनाम घ्यावे,
साईंचे बोल आचरणी आणावे,
निष्काम कर्म करित राहावे,
भक्तीरसांचे पाझर फुटले ॥ २ ॥

साईंचे गुरुचरण मिळता,
नर-जन्माची झाली सांगता,
मोक्ष मिळता होई पूर्णता,
साईं-प्रेरणेने काव्य स्फुरले ॥ ३ ॥

— सौ. संगीता दिलीप गोडबोले.
(एम.ए., बी.एड.)

सेंट्रल स्कूल, देहू रोड, शिक्षिका,
प्लॉट नंबर ३७२, सेक्टर २८,
प्राधिकरण, पुणे ४११ ०४४. 'परिमल'.

मरणाच्या दारातून कुत्रा परतला

सौ. नीता स. भुजबळ

४७, फानमळा

सिंहगड रोड, पुणे - ३०.

आमचा अल्सेशियन कुत्रा ५-६ महिन्यांचा आहे. जनावरांना जो 'बुळकांडी' रोग होतो त्या रोगाने आजारी झाला. ह्या रोगावर काहीही औषध नाही. त्याची प्रतिबंधात्मक लस टोचणे हाच एक उपाय आहे.

आमच्या कुत्र्याला (मोतीला) हा रोग झाला. ७-८ दिवस दररोज त्याला डॉ.कडे नेत होतो. औषधे देत होतो. ५-६ दिवस दररोज बाटली सलाईन सुरू होते. डॉ.मो पहिल्यांदाच सांगितले होते, "प्रयत्न करणे माझ्या हातात आहे काय होते ते बघू."

५-६ दिवसानंतर कुत्र्याचे हाल बघवेनात मी स्वतः डॉ.ना विनंती केली की, "माझ्या कुत्र्याचे हाल, वेदना मला बघवत नाही, तुम्ही याला मारून टाका मी अगदी लहान मुलासारखे त्याला वाढवले आहे. हे शब्द उच्चारताना देखील खूप वाईट वाटत होते, परंतु त्याच्या जीवाचे हाल न होता त्याला शांतपणे मरण यावे ही इच्छा होती. डॉक्टर म्हणाले, "१-२ दिवसांनी पाहू, मला काहीच खात्री देता येत नाही कारण हे लहान पिलू आहे. ह्याच्या पेक्षा मोठी कुत्री मरतात इतका हा घातकी रोग आहे.

त्या रात्री कुत्र्याची तब्येत खूप बिघडली. अगदी मान टाकून निश्चल पडलेला होता. श्वासही हळूहळू थांबत थांबत येत होता.

आता कुत्रे जीवंत रहात नाही हे दिसल्यावर मला अगदी राहावेना. साईबाबांच्या फोटोसमोर उभी राहून मी परमेश्वराला विनवणी केली व उदी कुत्र्याला लावली, थोडी उदी पाण्याबरोबर तोंडात घातली. माणूस मरताना जसे गंगाजल तोंडात देतात त्याप्रमाणे.

कुत्रे मरणार म्हणून अक्षरशः दोन्ही डोळ्यातून धारा लागल्या होत्या. पुढील जन्मी त्याला चांगला जन्म मिळो असे मनाला वाटून मी ज्याप्रमाणे मरणोन्मुख असणाऱ्या माणसांसाठी गीतापाठ करतात त्याप्रमाणे साईसच्चरित्राचा पाठ केला व मनोमन प्रार्थना केली की कुत्र्याला शांतपणे मरण येवो व पुढील जन्मी त्याला चांगला जन्म मिळो! हे सर्व मी रात्री १२ वाजता केले व अतिशय खिन्न मनाने अंधरुणावर पडले. पहाटेपर्यंत मोती(आमचा कुत्रा) मरणारच असे वाटत होते. त्याला अमूक जागी पुरून त्यावर चाप्याचे झाड लावायचेही मी ठरवले होते.

पुनः पुनः मनाला आशा वाटत होती की मोती जगेल का? मी पुनः साईबाबांची आळवणी केली "मोती वाचला की शिर्डीला येऊन कुत्र्यांना बटर खायला घालीन" माझा रात्रभर डोळ्या लागला नाही.

पहाटे ४-४ ॥ ला उठून दिवा लावला व भीतभीतच व्हरांड्याचे दार उघडले. आता हातपाय ताटून मेलेला मोतीच दिसणार अशी मनाची खात्री होती.

आश्चर्य म्हणजे ३-४ तासापूर्वी ज्या कुत्र्याला श्वास देखील घेता येत नव्हता, मान

टाकून तो निश्चल पडला होता. असा कुत्रा व्हरांड्यातल्या खुर्चीवर बसला होता. त्याला इतका अशक्तपणा आलेला होता की शेपूट हलवणेसुद्धा जमत नव्हते. असा कुत्रा खुर्चीवर कसा बसला असेल?

त्या क्षणी साईबाबांच्या सामर्थ्याचा अनुभव मला आला. अक्षरशः शेवटचा श्वास घेणारा आमचा मोती त्या दिवसापासून, त्या क्षणापासून हळूहळू सुधारत गेला.

दुसऱ्या दिवशी स्वतः डॉ. नी कबूल केले की, "मी तुम्हाला बोललो नाही पण मोती वाचणार ह्याची मला खात्री नव्हती हा वाचला कसा याचेच मला आश्चर्य वाटते!"

तेव्हा मनोमन मी साईबाबांना नमस्कार केला की खरंच भक्तासाठी साईमाऊली धावून येते व काळालासुद्धा परतवून लावू शकते. श्रद्धा व सबूरी असली व साई माऊलीच्या ठायी भाव असला की साईनाथ कृपादृष्टी करतातच. साईमाऊलींनी म्हटले आहेच. "काळाच्या दाढेतूनही मी माझ्या भक्तांना ओढून काढीन."

त्याची प्रचिती वरील प्रसंगाद्वारे मी घेतली व बाबांच्या ठायी सर्व त्यांच्या मुलांप्रमाणे आहेत. मनुष्य असो वा जनावर असो सर्वांवर त्यांची सारखीच कृपा होते. हाही अनुभव मी घेतला, मी बोलल्याप्रमाणे शिर्डीला जाऊन चावडीसमोर एका कुत्र्याला बटर खाऊ घातले.

आमचा मोती आजारातून बरा झाल्यावर पुण्याला स्वारगेटजवळ साईमंदिर आहे तिथे नेले होते. साई माऊलीच्या पाया पडायला.

वरील प्रसंगावरून माझी खात्री पटली आहे. जो कोणी साईमाऊलीचा कळवळून मनापासून धावा करेल त्याला साईमाऊली सहाय्य करेल, त्याच्या मदतीला धावून येईल.

"शरण मज आला आणि वाया गेला

दाखवा दाखला ऐसा कोणी!"

ह्याची प्रचिती त्याला सहज येईल.

ह्या दत्तजयंतीला छोटेशे साई-मंदिर बांधण्याचा मी व माझ्या पतींनी संकल्प सोडला आहे. साईकृपेने तो संकल्प पूर्ण होतो. मंदिर बांधण्याचे ठरवले त्या मागेही मोठा इतिहास आहे.

आमचे लग्न झाले त्यावेळी माझ्या पतींना चांगली नोकरी नव्हती. आम्हाला रहायला जागा नव्हती. लग्नाआधी मला एकदा स्वप्नात येऊन साईबाबांनी सांगितले होते, "लग्न झाल्यावर शिर्डीला ये," त्या स्वप्नातील दृष्टांताप्रमाणे लग्न झाल्यावर आम्ही शिर्डीला गेलो. तिथे अभिषेक वगैरे केला. हात जोडून मनोमन प्रार्थना केली. माझ्या पतींना नोकरी नसल्याने त्यांना मनातून खूप काळजी होती. साईबाबांना आम्ही दोघांनी विनवणी केली.

शिर्डीहून परत आल्यावर ५-६ महिन्यातच माझ्या पतींना गल्फमध्ये चांगल्या पगाराची व चांगल्या पोस्टची नोकरी मिळाली. गेली ८-९ वर्षे ते गल्फमध्येच सर्किस करत आहेत. त्यांच्याबरोबर मलाही ८ वर्षे गल्फमध्ये (दुबईला) राहण्याचा योग आला.

पुण्यात आता ३ मजली आमच्या स्वतःची बिल्डींग आहे. नोकरीच्या निमित्ताने माझ्या पतींनी संपूर्ण युरोप व मिडल इस्ट पाहिला आहे. नोकरीमध्ये प्रत्येक वर्षी त्यांना प्रमोशन मिळत गेले व आज ते अतिशय चांगल्या पोस्टवर आहेत.

ही सर्व साईबाबांनी आमच्यावर केलेली कृपा आहे. आम्हाला दोघांना नेहमी जाणवते की बोट धरून चालवणारा आमचा साईनाथ आमच्या मागे उभा आहे. ही सर्व किमया गेल्या १० वर्षांतली आहे. अक्षरशः आम्हाला स्वतःला देखील क्षणभर आपण स्वप्नात नाही ना असे वाटते.

आम्हाला राहायला १०×१० ची रूम देखील नव्हती. ते आज आम्ही स्वतःच्या मालकीच्या तीन मजली घरात राहात आहोत. ही साईनाथांची कृपा नाहीतर काय?

तेव्हां आमच्या संकल्पाप्रमाणे आमच्या हातून छोटसे का होईना साईमंदिर वांधून पूर्ण होवो हीच साईचरणी प्रार्थना! अगदी मनापासून म्हणावे वाटते.

“जया मनी जैसा भाव तया तैसा अनुभव
द्वितीया दयाघना अैसी तुझी ही माव!”

डोयाभरी देखू साईले

मन्हा आंगनमा, तुयशीन रोप
मठे पानी घाले, मन्हा साईनाथ ॥
मन्हा आंगनमा, जाईना तो येल
तठे फुले तोडे, शिरडीना लाल ॥
शेजीबाई बोले, तुन्हा घर कोन
शिरडीना साई, त्यानं येन जान ॥
मन्हा घर ऊना, साई शिरडीना
त्याले जेवू घालू, भात केसरना ॥
मन्हा घर दिवा, लावू दिवायीना
माल्ले मुय उना, साई शिरडीना ॥
लिला म्हने साई तुज मन्हा भाऊ
तुन्हा चरनले, नित माथा ठेवू ॥
माय बोले साई, दूर नको जावू
रूप तुन्हा आज, डोया भरी पाहू ॥

टिप — मन्हा-माझा. आंगनमा-अंगणात. तुयशीन-तुळशीच. तठे-तिथ. येल-वेल.
तुन्हा-तुझ्या. ऊना-आला. त्याले-त्याला. माले-मला. मुय-मुळ तुज-तूच.
तुन्हा-तुझ्या. डोया=डोळा.

— सौ. लीला डी. मराठे
साक्री रोड, धुळे.

साईभक्ती कशी असावी

सौ. रेखा भा. माहीमकर
अमरज्योती को. हौ. सोसायटी,

बिल्डिंग नं. २२, फ्लॅट नं. १६, २ रा मजला,
चार बंगला, जे. पी. रोड, अंधेरी (पश्चिम),

मुंबई - ४०० ०५८.

ज्या ज्या स्थळी हे मन जाय माझे
त्या त्या स्थळी निजरूप तुझे
मो ठेवितो मस्तक ज्या ठिकाणी
तेथे तुझे सदगुरु पाय दोन्ही

या ओळी मनात साईभक्तांच्या मनात घोळत असतात. रस्त्यातून जाताना येताना त्याला अडचण आली की समोर दिसतो तो बाबांचा फोटो. हा फोटो पाहून साईभक्ताला आनंद येतो. पण आनंद क्षणभंगुर उरतो. हे बाबांचे फोटो मुंबईत अगदी कानाकोपऱ्यात अगदी गर्तस्थ ठिकाणीसुद्धा दिसतात तेव्हा मन व्याकुळ होत. त्याहीपेक्षा प्रत्येक रिश्का व टक्कित हे फोटो दिसले की होणारा आनंद क्षणात नाहीसा होतो कारण या तरुण रिश्कावाऱ्यांचे वागणे असते. समोर बाबांची तसबीर अनु मनात मात्र कलह निर्माण होतो.

या कलायुगातील रिश्का चालक तरुण असून जेमतेम म्युनिसिपालटीत ७ वी पर्यंत शिकून बाय पडलेल्या विद्यार्थी असतो. घरी अठराविधे दारीद्रय. सदाचार मुळी माहित नाही तर अभ्यासकला कशी कळणार? तरी सुद्धा कोणत्याही जातीचा धर्माचा हा मुलगा साईबाबांना मानतो. त्यांच्या वर श्रद्धा ठेवतो. त्यांची गंधअक्षताने व सुगंधी फुलाने पुजा करतो पण बाबांची शिकवण तो जाणत नाही. कारण बाबांची वचने तो म्हणत नाही तो त्याला टाऊकच नाहीत. ही वचने त्याला कोण सांगणार. समजवणार? फक्त त्याची शाळा हे एकच माध्यम त्याला सर्वकाही देऊ शकते. म्हणूनच ही वचने त्याला शाळेत मिळाली तरच तो बाबांची शिकवण समजू शकेल.

'बायबल' हा जगातील उत्तम ग्रंथ. तो येशूनी लिहिलेला नाही. त्यांच्या भक्तांनी तो लिहिला. त्याच्या उपासकांनी तो लोकापर्यंत पोचवला. इतकेच नव्हे तर कॉन्व्हेंट शाळांमध्ये पहिला तास 'बायबल'च्या अभ्यासासाठी असतो. येशूची शिकवण बालमनावर कोरली जाते. मग आज त्याच तोडीचे आमचे 'श्री साईचरीत्र' मात्र किती लोकांना माहित आहे. बाबांची वचने किती-जण म्हणतात? याला कारण कोण? आपणच नाही का? बाबांच्या फोट्यांच्या पुजेबरोबरच त्यांची शिकवण प्रत्येकाला मनात रूजली पाहिजे. त्याच आचरण सुधारले पाहिजे. त्यासाठी आपण साईभक्तांनी प्रयत्न केले पाहिजेत. यात काही संदेह नाही पण ज्याच्या हाती सत्ता आहे. त्यांनी हे प्रयत्न केले तरच बाबांच्या संवेचे खरे फळ मिळेल असे मला वाटते.

देवाने दिलेले मानवी जीवन फुकट जाता नये. बाबा सांगतात "आपल्याला काही

देता आले नाही तरी गोड बोला" कुणाला मदत करता आली नाही तरी वाईट करू नका. आपापसातील वैर विसरा तरच मानवी जीवनाचे सार्थक होईल" हा एवढाच उपदेश आपण अंगी बाणला तरी मनाला शांतता मिळेल. पर्यायाने कुटुंबाला समाजाला नि देशाला कारण आज ढोंगीपणा, लबाडी, उद्दटपणा बोकाळलेला दिसतो. तेव्हांच खऱ्या ज्ञानाची नितांत गरज आहे. ऐहिक सुखाच्या मागे लागून या कलीयुगात सर्वनाश हा होणार आहे. काळाने देशाला पछाडले आहे. हा काळ कलह लावून व्यक्तीला दुःखाच्या खाईत लोटत आहे. पुढे पुढे तर महाभयंकर परिस्थिती येणार! माणूस स्वतःवर विश्वास ठेवणार नाही तेव्हा त्याला अटळ श्रद्धा हवी. हे श्रद्धा स्थान एकच असेल तरच कर्म करणे हेच कर्तव्य असले तरी कर्म करताना स्वार्थी होणार नाही. त्याच्यात सूडबुद्धि येणार नाही. क्षमेला, दयेला, स्वार्थत्यागाला त्याच्या जीवनात स्थान असेल. सध्या तरी हिन्दू, मुसलमान, पारशी, शीख बाबांना मानतात. कोणत्याही तत्वावर ती भांडत असली तरी बाबांच्या पायी एक होतात. म्हणजेच बाबांचे सर्वश्रेष्ठ वचन 'आपण सारी एकाच परमेश्वराची लेकरे आहोत' हे नकळत मानतात. आपण सारे एक आहोत ही बाबांची शिकवण सर्वत्र दिसून येईल.

श्री बाबा हे कोणत्या धर्माचे, जातीचे, पंथाचे होते हे अज्ञात आहे तसेच आपणही आपली जात धर्म विसरून एक होतो मानवधर्म स्विकारू शकतो तो फक्त श्री बाबांच्या चरणी, हो ना? त्यांची शिकवणच आपल्या सर्वांना साईमय बनवते.

श्री बाबा ही महान विभूती होती हे सामान्यबुद्धिच्या पलीकडे पोहचलेले साक्षात्कारी पुरुष होते. ते गूढ होते, अगम्य अनाकलीय वृत्तीचे परोपकारी संत होते. ते महान योगी होते. ते वैद्यकीयशास्त्रात निपूण होते. म्हणूनच समाजाचा कल नास्तिकाकडे. जातीभेदाकडे झुकत असताना त्यांनी समाजाला सावरले. समाजाला वळण लावले. महान असे लोकोत्तर कार्य केले.

श्री. बाबांचे दुसरे वचन म्हणजे 'समभाव व भूतदया' हे लक्षात ठेवले तर नक्कीच ईश्वर तुमचे कल्याण करेल. त्यातूनच द्वेष, मत्सर, राग, लोभ, मोह यांना तिलांजली मिळेल नि मोक्ष प्राप्त होईल. अशा प्रकारे श्री बाबांची साधी पण सुंदर वचने आपण लक्षात घेतली व आचरणात आणली तर आपला उद्धार होईल. म्हणूनच हे विचार अंगी बाणण्याची पुन्हा एकदा नितांत गरज आहे. म्हणूनच नुसता बाबांचा फोटो लावून अथवा ऐहिक सुखासाठीच बाबांवर श्रद्धा असता कामा नये. त्यांचे विचार आपल्या प्रत्येकांच्या मनावर खोलवर रूजले पाहिजेत. म्हणजे नक्कीच समभाव आपोआप निर्माण होईल त्यासाठी वेगळ काही करावयास हवे असे नाही.

साईनाथ आले माझ्या घराला

(चाल - बडी बेमुरौवत् है, ये हुस्रवाले)

साईनाथ आले माझ्या घराला

साईनाथ आले माझ्या घराला

आनंद झाला माझ्या मनाला -१-

श्रीरामांची पूजा केली

चरणपूजेची संधी मिळाली

शबरी जीवनी तरुनि गेली

सार्थक जीवनी करती झाली

आनंद झाला तिच्या मनाला -१-

बहुत दिसांची आसहि तिजसी

व्हावी पूजाहि राम पदांची

योग आज जुळुनि आला

आनंद झाला तिच्या मनाला -२-

बहुत दिसांची आसहि माझी

व्हावी पूजाहि साई चरणांची

संगत लाभो साईनाथांची

योग आज मजला, जुळुनि आला

आनंद झाला माझ्या मनाला

भाव फुलांची गुंफुनि माळा

अर्पण करितो साईनाथाला

चरणवरी मी ठेवितो माथा

आशिर्वाद द्या हो तुम्ही मजला

आनंद झाला माझ्या मनाला -४-

साई चरणांशी एक विनवणी

सुटो न संगत तुझीही जीवनी

देई मजला ठाव चरणी

वर हाचि द्याहो तुम्ही मजला

करीतो विनती साई चरणाला

आनंद झाला माझ्या मनाला -५-

— गंगाधरसुत,

२१-२१३, "धवलगिरी" पोलिस स्टेशनसमोर,

वर्तकनगर, ठाणे - ४०० ६०६.

झडकरी धाव आता

साईनाथा ॐ साईनाथ

झडकरी धाव आता ॥ १ ॥

अहमदनगरा शिरडी ग्रामी

अवतरलासि तू रे साई

निवारण्या भक्तांच्या संकटा ॐ आ ॐ

॥ १ ॥ साईनाथा-----

द्वारका माईत धुनि चेतविली

उदी लाविता व्याधी पळाली

ऐसा रे तव उदीचा महिमा ॐ आ ॐ

॥ २ ॥ साईनाथा-----

तुझ्या कृपेची प्रचिती,

ठेवता श्रद्धा आणि सबुरी

येई, रे सगळ्या भक्ता ॐ आ ॐ

॥ ३ ॥ साईनाथा-----

रुप तुझे मनोहर

साठवाया मनि निरंतर

धाव घेई रे आता ॐ आ ॐ

॥ ४ ॥ साईनाथा-----

सदैव लाभो तुझा सहवास

आहे मम हृदयी एकच ध्यास

पूर्ण करि रे, करुणाकरा ॐ आ ॐ

॥ ५ ॥ साईनाथा-----

शेवटचे एक मागणे

तुझ्याविणा रे सगळे सुने

देई रे बुद्धि, तव नाम स्मराया ॐ आ ॐ

॥ ५ ॥ साईनाथा-----

“साईनाथा ॐ साईनाथा

झडकरी धाव आता”

— सौ. प्रमिला लिलाधर घडाडे

एम.ए.बी.एड.

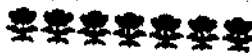
अशोकनगर, नागपूर.

“साईनामाचा प्रवाह”

धाव पाव साईनाथा चालू नको मंद
चालू नको मंद आता चालू नको मंद ॥ धृ. ॥
साई तुझ्या भाळी मी लावितो रे गंध
चंदनाचे गंध हेच केशराचे गंध
साईनाथा कृपा तुझी दे सकलानंद
भक्तानंद झाला आनंदी आनंद ॥ १ ॥
साई तुझ्या भजनात वाजे टाळ मृदंग
नामाच्या किर्तनात नाचतो श्रीरंग
जीवन माझी नौका नाम हा प्रवाह
नामरूपी लाटामध्ये हेलकावे छान ॥ २ ॥
नामाचा गजर साई तेजाची नजर
नजरेच्या तेजामधुनी पसरला सुगंध
साईनामाचा हा मेळा भक्त झाले सारे गोळा
नाम घेऊ वेळोवेळा तेच एक ध्यान ॥ ३ ॥
मायामोह वासनेचे तुटु दे हे बंध
जीव झाला कासाविस काय करू सांग
दया करा साईनाथा गातो मी साईगाथा
झालो नामाने वेडा रचिला अभंग ॥ ४ ॥
धरूनि “श्रद्धा सबुरी” उभा मी तुझिया दारी
मी तुझा वारकरी सख्या भगवंत
साईगुरु रत्नाकर देई भक्तांना आधार
निराकार नि साकार तोची सर्व संत ॥ ५ ॥
साई माझा अन्नदाता कृपा करा जाता जाता
साई चरणी लीन आता मीच भाग्यवंत
धाव पाव साईनाथा चालू नको मंद
पाहू नको अंत आता चालू नको मंद ॥ ६ ॥

— श्रीकांत गो. सावंत
१५-१६ मिनव्हा बिल्डींग
माधवदास पास्ता रोड
दादर, मुंबई - १४.

श्रीसंतांची साईलीला

— कु. कमला गोरे

म्युनि. जी बिल्डिंग पहिला मजला

भंडारवाडा मुं. नं. २२.

साई माझा प्राण विसावा ।

साईविण देव नाही दूजा । पहाता मैलोकी ।

म्हणतात ना 'भाव तेथे देव' ज्या ज्या आपद्ग्रस्तांनी बाबांना आर्तितेनं आळवलं त्यांची आपत्ती दूर झाली. संकटांचा डोंगर कोसळला. बाबांचे सुदर्शन चक्र गोवर्धन गिरीधरासारखे भक्तांच्या संरक्षणासाठी धावले. बाबांना पंथभेद माहित नव्हता. अमीर असो वा गरीब असो बाबांच्या चरणांशी लीन झाला तो उद्धरला. 'संत जेणे व्हावे तेणे जग बोलणे सोसावे.'

बाबांना सुरवातीला काय थोडा त्रास झाला? बाबांनी पाहिले की मानव रंजलेला गांजलेला आहे. त्याला दिलासा द्यायला हवा. बाबांनी श्रद्धापूर्वक दिलेल्या उदीने जराजर्जर मुक्त झाले. व्याधी उपाधीने पिडलेले लोक व्याधीमुक्त झाले. हे काय नव्याने सांगायला नको. दररोज शिर्डीला साईदर्शनाला येणाऱ्या भाविकावरून सिद्ध होते की बाबांनी लोकांवर कृपाछत्र धरले म्हणूनच भावभक्तीचा हा मळा फुलला. लोक बाबांच्या चरणांवर लोटांगणे घालीत येतात. म्हणतात ना चमत्काराशिवाय नमस्कार नाही. बाबांनी अनेकविध चमत्कार केले. लोकांना जवळ केले, म्हणूनच लोक बाबांच्या भजनी लागले. 'जे का रंजले गांजले । त्याशी म्हणे जो आपुले । संत तोचि ओळखावा देव तेथेची जाणावा ।' बाबा हे एक देवरूप संतच झाले. त्याच्या चरणी माझी अनंत लोटांगण । बाबांनी सांगितले अनुभवाविण मान हालवू नको रे । साईभजनावीण काळ घालवू नको रे । म्हणूनच मला बाबांचा अहोरात्र ध्यास लागला आहे.

आईकडे लेकरू धाव घेते. गाय वासराला वात्सल्याने कुरवाळते. बाबा-बाबा या लेकरालाही पोटाशी धरा. मी एकाकिनी आपल्या आसऱ्याला आले. माझा स्वीकार करा. बाबा! ज्ञान माझे तोकडे । अन् शब्द माझे बोकडे । माझ्या अल्पमतीने पण शबरीच्या भोव्या भक्तीने मीरेच्या मधुर भक्तीने आपल्याकडे धाव घेतली आहे. 'अलिंगूनी अंगीकारा साईबबा शिरडीश्वरा । शेवटी मी म्हणेन वेडे वाकुडे गाईन परी मी तुझीच होईन. एवढी श्रद्धांजली भावभावनांची पुष्पांजली दोन हस्तक एक मस्तक जोडून साईचरणी अर्पण करते.

प्रेमभावे गाऊ साईनाथ

प्रेमभावे गाऊ, प्रितीच्या दैवता, शिरडीच्या सूता
साईनाथा ॥
पाहू या श्रीसाई, ऐकू या श्रीसाई, बोलू या श्रीसाई
गुरुमूर्ती ॥
सोन्याचा मुकूट, साई शिरावरी, श्रद्धा आणि सबुरी
शिकवण ही ॥
सुंदर ते हार, शोभती या गळा, पाहू भरुनी डोळा
साई मूर्ती ॥
वसुनी सिंहासनी, आशिर्वच देती, प्रेमभरे पहाती
सत्वमूर्ती ॥
जन्मोजन्मी साई, तुझी रे सोबत, नाही रे सोडत
तुझे पद।
साईच्या नांवात, अमृताची गोडी, ध्यावया आवडी
घडोघडो ॥

— सौ. मंदाकिनी इनामदार,
६ स्नेहसागर, प्रभादेवी,
मुंबई.

प्रो. वामन पंडित साईचरणी विलीन

इंदूर येथील प्रसिद्ध साईभक्त प्रा. वामनराव एच. पंडित बी.ए.एल.एल.बी . यांचे १८-३-८६ रोजी इंदूर येथे दुःखद निधन झाले. साईबाबांना पाहिलेले भक्त म्हणून मध्यप्रदेशात ते ओळखले जात होते. ते एक स्वातंत्र्य सैनिक व ज्येष्ठ पत्रकार होते. तेथल्या भंडारी हायस्कूलात ते इंग्रजी व भूगोलाचे विद्यार्थी प्रिय शिक्षक होते. १९३० ते ४७ या काळात ते टाईम्स ऑफ इंडियाचे व त्यानंतर इंडियन एक्सप्रेसचे वार्ताहर होते. निधन समयी त्यांचे वय ८६ वर्षांचे होते. त्यांचे पश्चात्य पुत्र, सुना, नातवंडे आहेत. श्रीसाई मृतात्म्यास चिरशांती व सद्गती देवो.

श्रद्धा लाखमोलाची

जेव्हा जगण्यात राम वाटत नाही
तेव्हा ओठात राम वसत असतो
तेलाची वाट न पहाता अशावेळी
दिवाही अहोरात्र तेवत असतो.

सगे जेव्हा बघे होतात संकटकाळी
'साई' आई होते अशाच वेळी
'चल उतर खाली' म्हणावे झाले
बाबाच्या हुकुमे 'सर्पविष' ही उतरले

मी बोलणारा मी चालणारा मी पडणारा
असा मी पापास डरणारा यात्री
मीच माझ्या अवगुणांना लावता कात्री
श्रद्धा सबुरीची आली माथ्यावर छत्री

मी झाकून ठेवतो ही मुठ माझी सव्वा लाखाची
माझ्या मुठीत असते 'श्रद्धा' साई स्पर्शाची

— जगदीश देवपुरकर,
मोगलाई, धुळे.

नमन

सर्व मंगलमय रूप साईचे
कमलदलापरी मृदू पाऊले
अविनाशी चैतन्य विराजे
सर्व सुखाचे आगर साचे ॥ १ ॥
सदानंद चिदानंद पुर्ण गुण
प्रेमप्रदाता विघ्नभंजका
धावत येई सत्वर तो प्रभू
अनाथ नाथ दिन बन्धू नमू ॥ २ ॥
नमो साई ब्रम्हाण्ड नायक
नमो साई विश्वचालक
नमो: नम: हे जगदीश्वर
नमो नमो हे जलधर स्थलधर ॥ ३ ॥

— सौ. शकुंतला शं. जगतकर (एम.ए.)
१९/१६२ उन्नत नगर बि.२
गौरेगाव पश्चिम, मुं. ६२.

“जेथे जातो तेथे साई माझा सांगांती”

साई चरणी लिन होवूनी
मागते मागणे एकच जिवनी
द्याल का हो साई मजला दर्शन
कृतार्थ होईल माझे जीवन
जीव आतुरला तुझ्या दर्शना
अंधार दाटे माझ्या जीवना
न कळे कधी अश्रू सांडती
तुझ्या दर्शना जीव आतुरती
होतील एक दिवस माझ्या
नयनी अश्रूंची फुले----
जेव्हा देतील दर्शन मजला साई अपूले?

— कु. शिला मदन तुळसकर.
बी १८/१, पि अँड टी क्वार्टर,
सहार, अंधेरी (पूर्व)
मुंबई नं. - ४०० ०९९.

‘साई तू महान दाता’

साई तू महान दाता ।
सर्वाचा तु दुःख हरता ॥
शिर्डी ही पवित्र भूमि ।
काय आहे तेथे कमी ॥
जेथे दुःखाचा सागर ।
तेथे साईनाम अपार ॥
साई तू माता पिता ।
सर्वाचा तु दुःख हरता ॥
साई तुझ्या द्वारकामाई ।
सर्व मानव भाई-भाई ॥
साई तुला फुले वाहूनी ।
करते प्रमाण पाया पडूनी ॥

ज्योती ज. बांदेकर
रायगड निवास
१/११ काळाचौकी
मुं. नं. ३३.

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी
श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनु.	पुस्तकाचे नांव	भाषा	किंमत	पॅकिंग व पोस्टेज
१.	श्री साई चरित्र	मराठी	३४-५०	६-००
२.	— " —	इंग्रजी	२०-००	४-२५
३.	— " —	हिन्दी	१६-००	४-२५
४.	— " —	कन्नड	१०-००	४-००
५.	— " —	तेलगू	१४-५०	५-२५
६.	— " —	तामीळ	१२-००	४-५०
७.	— " —	सिंधी	२२-००	४-५०
८.	गुजराथी पोथी	गुजराथी	३१-००	६-००
९.	श्री साईलिलामृत	मराठी	७-५०	४-००
१०.	— " —	गुजराथी	४-२५	४-००
११.	अवतार व कार्य	मराठी	६-५०	४-००
१२.	स्तवन मंजिरी	मराठी	०-३०	३-५०
१३.	— " —	गुजराथी	०-३०	३-५०
१४.	सगूणोपासना	मराठी	०-७०	३-५०
१५.	चार अध्याय	मराठी	१-२५	३-५०
१६.	सगूणोपासना	सिंधी	१-२५	३-५०
१७.	सचित्र साईबाबा	इंग्रजी	३-४०	३-५०
१८.	मुलांचे साईबाबा	मराठी	१-५०	३-५०
१९.	— " —	इंग्रजी	२-००	३-५०
२०.	— " —	तेलगू	२-५०	३-५०
२१.	— " —	गुजराथी	१-५०	३-५०
२२.	गाईड टू होली शिरडी	इंग्रजी	१-५०	३-५०
२३.	— " —	मराठी	१-५०	३-५०
२४.	— " —	गुजराथी	१-५०	३-५०
२५.	तेलगु पुजाविधी	तेलगु		
२६.	रूद्राध्याय	मराठी	०-९०	३-५०
२७.	साईबाबा ऑफ शिरडी बाय प्रधान	इंग्रजी	३-००	३-५०
२८.	साईबाबा ऑफ शिरडी बाय. पी. भरुचा	इंग्रजी	६-५०	४-००

श्री साईबाबा संस्थान शिरडी

फोटोंची यादी

अनु. फोटोचे नांव	साईज	किंमत	पोस्टेज व पॅकिंग
१. आशिर्वाद फोटो	१४" × २०"	१-८५	३-५०
२. —" —	१०" × १४"	१-१५	३-५०
३. —" —	१०" × १२"	१-५०	३-५०
४. —" —	७" × २०"	०-६०	३-५०
५. —" —	५½" × ६½"	०-३५	३-५०
६. —" —	४" × ५"	०-३०	३-५०
७. —" —	२" × ३"	०-२०	३-५०
८. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	१४" × २०"	१-८५	३-५०
९. " " (काळापांढरा)	१४" × २०"	०-८५	३-५०
१०. दगडावर बसलेले साईबाबा (रंगीत)	३½ × ५½	०-६०	३-५०
११. द्वारका माई (रंगीत)	१७" × २२"	५-७५	३-५०
१२. —" —	१४" × २०"	१-६०	३-५०
१३. —" —	१०" × १४"	१-२५	३-५०
१४. समाधी फोटो	१३" × ९"	१-१५	३-५०
१५. —" —	८" × ६"	०-७५	३-५०
१६. —" —	४" × २½"	०-१०	३-५०
१७. कॅमेरा फोटो (रंगीत)	९" × १२"	१-६५	३-५०
१८. ऑफसेट फोटो	९" × १३"	१-५०	३-५०
१९. —" —	५" × ७"	०-४०	३-५०
२०. दगडावर बसलेले बाबा (निळा)	९" × १२"	०-७५	३-५०
२१. मूर्ती फोटो (बस्ट)	३¾ × ४½"	०-३५	३-५०

श्री. रा. द. बन्ने, संपादक यांनी श्री साईबाबा संस्थान, साई निकेतन, ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई - ४०००१४, यांचे करिता गिता ऑफसेट, बी-२३, रॉयल इंडस्ट्रियल इस्टेट, नायगाव क्रॉस रोड, वडाळा, मुंबई - ४०००३१ येथे

श्री

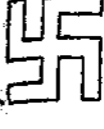
श्री साईबाबा वाचनालय

167

साईलीला

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

प्रा. सौ. इति
एम.ए. पी.एच.
(इंग्रजी आकृत्

वर्ष ६५

साई

व

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

श्री साई वाक्सुधा

सुविचार

सत्संगे नासे देहाभिमान ।
सत्संगे तुटे जन्ममरण ।
सत्संगे भेटे चैतन्यधन ।
ग्रंथविच्छेदन तात्काळ ॥ १४८ ॥

पावावया उत्तमगति ।

पावन एक संत संगति ।

शरण जातां अनन्यगति ।

निज विश्रांति आंदणी ॥ १४९ ॥

नाहीं नाम नाहीं नमन ।

नाहीं भाव नाहीं भजन ।

तया कराया निज परायण ।

संत महाजन अवतार ॥ १५० ॥

गंगा भागीरथी गोदा ।

कृष्णा वेण्या कावेरी नर्मदा ।

याही वांच्छिती साधूंच्या पदा ।

येतील कदा स्नानार्थ ॥ १५१ ॥

जगाचीं पातके स्वयं क्षालिती ।

परी तयांची पाप निवृत्ति ।

विना संत पद प्राप्ति ।

होईना ती कदापि ॥ १५२ ॥

परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः

परोपकाराय दुहन्ति गायः ।

परोपकाराय वहन्ति नद्यः

परोपकारार्थं मिदं शरीरम् ॥

दुसऱ्यावर उपकार करण्यासाठी झाडांना
फळे देतात, दुसऱ्यांवर उपकार करण्यासाठी
गाई दुध देतात, दुसऱ्यावर उपकार
करण्यासाठी नद्या वाहतात. तसेच हे
शरीरही परोपकारासाठीच आहे.

या मासिकात प्रकाशित झालेल्या लेखातील
मतांशी संपादक सहमत आहेतच असे नाही.

— श्री साई सचरित् अध्याय १० वा.

श्री साईलीला - अनुक्रमणिका - जून १९८६

क्रमांक	शिर्षक	लेखक-कवी नाव	पृष्ठ क्रमांक
१.	संपादकीय	— साई म्हणजे साक्षात् ईश्वर	४
२.	श्री अवतार साईनाथ	— श्री. वि.म. हटवार	५
३.	श्रद्धा ही कधीही अंध असत	— श्री. कु.व्यं. हवालदार	७
४.	भिक्षात्र	— डॉ. सुमती खानविलकर	८
५.	अन् मी अवाक् झालो	— डॉ. अनिल मोरे	१०
६.	जया मनी जैसा भाव	— श्री. सुरेश वोवलेकर	१२
७.	श्री साईनाथांचा शरणार्थी	— श्री. विश्वास खेर	१३
८.	चला शिरडीला	— श्रीमती कमल मुळये	१६
९.	खापडें यांची शिरडी दैनंदिनी १३	— साईनंद	१७
१०.	देह देवाचे मंदिर	— श्री. भालचंद्र गड्रे	२०
११.	साईकृपेने नातू बरा झाला	— श्री. भास्कर जोशी	२१
१२.	११ व्या अध्यायाचे महत्व	— सौ. मथुराबाई हिंबारे	२२
१३.	बाबांची शिकवण	— श्री. शां.ना. अवचट	२३
१४.	बाबांनी हाक ऐकली	— श्री. पांडुरंग भुजबळ	२४
१५.	वाट जाते शिरडीच्या गावा	— सौ. कलावती चव्हाण	२६
१६.	साईभक्ती-साईशक्ती	— श्री. गणेश बडगुजर	२७
१७.	तव चरणी पाहू दे साई	— श्री. विजय हजारे	२९
१८.	साईनाथांनी घेतलेली परीक्षा	— श्री. दिनकर वर्दम	३०
१९.	दर्शन घावे साईदेवा	— कु. रंजना बोन्हाडे	३१
२०.	हे साई तू आई आहेस	— श्री. अशोक माहिमकर	३२
२१.	बाबांनी भक्ताची लाज राखली	— श्री. वि.गो. पाठक	३३
२२.	कासवी	— सौ. भावना जेऊरकर	३४
२३.	साई मज दिसला	— श्री. बा.बा. चमणकर	३५
२४.	श्री साईनाथांची अशी कृपा	— सौ. नीलम देशपांडे	३६
२५.	बाबांचे नमस्कार करावयास लावणारे चमत्कार	— श्री. सत्यवान गायकवाड	३७
२६.	माझा शिरडीतील पहिला अनुभव	— श्री. शं.ग. सांरंगकर	४०
२७.	साई मारुली	— श्री. पी.के. गोघ	४३
२८.	साई कृपेचा वर्षाव	— कु. तेजस्विनी तारळेकर	४६
२९.	साईऋण मुक्त आपण होऊ का?	— श्री. मधुकर अंबाडे	४७
३०.	साई चुकवा जन्म भरण फेरा	— सौ. संगीता गोडबोले	५०
३१.	एक शोध साईरामाचा	— श्री. चक्रोर आजगावकर	५१
३२.	साईइच्छा बलियेसी	— श्री. आशिष हजारे	५२
३३.	वेताळ्यास मुक्ती मिळाली	— सौ. निर्मला मालवणकर	५३
३४.	समाधीस ज्याचे लागतील पाय	— श्री. विजय सहामते	५४
३५.	चित्तशुद्धी हाच आनंद	— श्री. प्रमोद रायसोनी	५५
३६.	धाव धाव श्री साईनाथा	— सौ. रेखा माहिमकर	५६
३७.	बाबांची सप्रेम भेट	—	५७
३८.	साईनाथ या हो	— श्री. ग.रा. पालकर	५८
३९.	श्री साई	— कु. लीना पराडकर	५८
४०.	शिरडी वृत्त	— जाने. ८६	५९
४१.	शिरडी वृत्त	— मार्च-एप्रिल ८६	६१

साई! साई! साई!

* साई म्हणजे साक्षात ईश्वर *

संत चूडामणि भगवान साईबाबा आज देहरूपाने आपल्यात वावरत नसले तरी निराकार अंशरूपाने त्यांचे वास्तव्य सर्व चराचरत आहे यात संशय नाही. बाबांच्या भक्तांना श्रीसाईनाथांच्या अस्तित्वाचे त्यांच्या प्रचितीवद्दलचे अनुभव, त्यांचे संबंधीचे साक्षात्कार पदोपदी येत आहेत आणि यामुळेच की काय श्रीसाईनाथांचे भक्त जगभर आज आहेत. क्षणाक्षणाला त्यांची संख्या वाढत

आहे. ठिकठिकाणी श्रीमहाराजांची मंदिरे बांधली जात आहेत. त्यातून बाबांच्या पाषाणमूर्तीची स्थापना केली जात आहे. पूजा, अभिषेक, आरत्या, दर्शन, इ. विविध विधी मोठ्या प्रमाणावर रोजच्या रोज होत आहेत. उत्सव कालात मंदिरातून तोबा गर्दी उडत आहे. बाबांच्या सुकीर्तीचे, सुयशाचे, सुकार्याचे हे गमक होय असेच म्हणावयास हवे.

श्री साईबाबा श्रेष्ठ संत होऊन गेले असले तरी त्यांना भगवंताचाच मान दिला पाहिजे. त्यांनी आपल्या हयातीत आपल्या भक्तांना श्रीशंकराचे, विठ्ठलाचे, प्रभूरामचंद्राचे, श्री अक्कलकोट स्वामींचे दर्शन देऊन तृप्त केले आहे. आपल्या भक्तावर त्यांनी असीम माया केली आहे. आपल्या हिंदू पुराणातून, तसेच धार्मिक ग्रंथातून देवाचे अस्तित्व मान्य केले गेले आहे. हिंदू धर्मियांची तर देवाच्या अस्तित्वावर पूर्ण श्रद्धा आहे, विश्वास आहे, आणि त्या श्रद्धा व विश्वासाच्या आधारावरच तो आपले जीवन जगत आहे. ईश्वरी साक्षात्कार कसा व केव्हा होईल ही मात्र अगम्य बाब आहे, व त्यावर विचार करणेही योग्य नाही. तथापि ईश्वरी साक्षात्कार भक्ताच्या मानवी देहाला एकदा तरी होतोच होतो यात प्रत्यवाय नाही. त्याबद्दल संशय बागळण्याचे मुळीच कारणही नाही. कुणाला हा साक्षात्कार कळून येतो कुणाला उशीरा कळतो, तर कुणाला तो कळूनही येत नाही. एवढाच फरक.

भगवद्गीतेत श्रीकृष्ण भगवानाने अर्जुनास स्पष्ट सांगितले आहे की -

यदा यदाहि धर्मस्य ग्लानिर्भवती भारत

परित्राणाय साधुनाम विनाशायच दुष्कृताम् ।

धर्मसंस्थापनार्थाय संभवामि युगे युगे

याचा अर्थ असा ज्यावेळी मानवी देह कर्तव्य पराडमुख होऊन दुसऱ्या बाबीकडे लक्ष पुरवितो आणि समाजात अकर्तव्य स्थापित करण्याचा प्रयत्न करतो, धर्माच्या हानीला करणीभूत होतो त्यावेळी मानव प्राण्याला परत कर्तव्य परायण करण्याकरिता, समाजातील निष्क्रियता नष्ट करण्याकरिता भगवंताला रूप, देह धारण करून या पृथ्वीतलावर येऊन

मानवी वृत्तीला स्वकर्तव्य, तसेच परकर्तव्याची जाणीव करून द्यावी लागते इतकेच नव्हे तर ही संपूर्ण जबाबदारी त्याला घेऊन मानवी प्राण्याकडून ते सर्व करवून घ्यावे लागते. अत्याचाराचा निषेध, कर्तव्याची हेळसांड आणि सद्भावना विनाकारण त्रास देणाऱ्या किंवा छळ करण्याच्या त्याच्या आसुरी प्रवृत्तीला आळा घालण्याचे काम अशा देहधारी भगवंतालाच पार पाडून न्यावयाचे असते; ते पार पाडण्यासाठी त्याला विविध उपायही योजावे लागतात.

अर्जुन हा श्रीकृष्णाचा मित्र असला तरी त्याचा तो निस्सीम भक्त होता. श्रीकृष्णांचे वचन म्हणजे अर्जुनाला देव वाणीच होती; आणि या वाणीतून निघालेला प्रत्येक शब्द झेलण्यास तो तयार असे. या त्याच्या श्रद्धेमागील हेतु काय? कोणती अशी शक्ती अर्जुनाला हे करण्यास भाग पाडीत असे? या प्रश्नांची उत्तरे अगदी सोपी आहेत आणि ती म्हणजे श्रीकृष्ण हे मानव देहधारी जरी होते तरी ते प्रत्यक्ष भगवान होते आणि आपल्या भक्तांच्या-अर्जुनाच्या-सहवासाने ते राहात असत. ईश्वराचे अस्तित्व व त्याच्या लीला त्याला अगम्य वाटत असत तरी त्या मागील शक्तीचा कधीच त्याने निषेध केला नाही.

महाभारतात याचे ठळक उदाहरण दाखविता येते. भीष्मासारख्या रणधुरंधर योद्ध्याला अर्जुनासारख्या महारथीलाही धाराशर्या करणे शक्य झाले नाही. भीष्माचार्यांना शरपंजरी - अर्थात्च धाराशर्या-करण्याकरिता शेवटी श्रीकृष्णाला सुदर्शन चक्रच हाती घ्यावे लागले, आणि भीष्माचे पारिपत्य करावे लागले. एकीकडे संरक्षण आणि दुसरीकडे भक्ताची लाज राखणे यावरून काय दिसून येते तर एकीकडे मानवी शक्तीकडून जे अशक्य ते शक्य करण्याकरिता एक विराट शक्ती अस्तित्वात येते आणि ती शक्ती म्हणजेच ईश्वराचे अस्तित्व.

जे कार्य भगवान श्रीकृष्णाने केले तेच कार्य भगवान श्रीसाईनी आपल्या भक्तांसाठी केले. अनेक भक्तांनी यामुळेच की काय "साई" म्हणजे स+आई आईच्या वत्सलतेने ममतेने सांभाळारा, जोपासणारा, असा आतापर्यंत केलेला आहे. पण आज आम्ही मात्र 'साई' म्हणजे "साक्षात् ईश्वर" असाच खराखुरा अर्थ भक्तांसमोर ठेवात आहोत. साईबाबा म्हणजे खरोखरीच परमेश्वर. भक्तांनो, बाबांनी दिलेले संदेश, आदेश, उपदेश यांचे पालन करा, बाबांचे अडीअडचणीतच असताना नव्हे तर एरवीही नामस्मरण करा आणि साई म्हणजे साक्षात् ईश्वर हा खराखुरा अर्थ तुम्हाला पटतो की नाही हे तुमचे तुम्हीच ठरवा हं.

श्री अवतार साईनाथ

— श्री. वि.म. हटवार,

१४९, रेशीमबाग, नागपूर - ९.

परमहंस जीवनमुक्त अवस्था असणाऱ्या संतांचा अवतार होतो. श्री साईबाबा कुटले, त्यांचा जन्म केव्हां झाला याचा उलगडा होणे हे साधारण सर्वसामान्य माणसाच्या आवाक्याबाहेर आहे. म्हणून नदीचे मूळ व ऋषींचे कुळ शोधू नये असे म्हणतात. शिरडी स्थानी अवतार कार्य झाले.

साईबाबा नाम लाभले। आवडे बहु चित्त रंगले।
दुष्ट दुर्मती रोग वारिले। अपार संकटी भक्त रक्षिले।
नमन माझे गुरुवारी। आपुल्या ब्रीदासी सत्य करी।
नमन माझे कृपाळू साईश्वरा। गुणप्राज्ञा भक्तप्रियकरा।

तोंडाने "अल्लाह मालिक" गुणगान करीत आपल्या भक्तगणांच्या भेटी घेऊन मिळेल ती भाकरी खावी व इतरांना वाटावी हा नित्यनियम. भक्तांची भाजी भाकर भक्तीभावाने अर्पण केलेली असल्यामुळे तिची गोडी चाखून साईनाथांना परमानंद होई. श्री साईचे चरित्र साईलीला मासिकातून जनसामान्यास सांगावे हे परमपवित्र कार्य आहे. श्री साईबाबा शिरडी निवासी जनांचे रक्षण आपल्या अपत्याप्रमाणे करीत. ह्या भक्तप्रेमामुळे दररोजचा नित्यक्रम श्रीहरींचे चिंतन, कथा-किर्तन, श्रवण असाच होता. भक्ताने साई दरबारात एखादी इच्छा मनात आणून तिच्या पूर्ततेविषयी दृढ निश्चय बाळगून, ती इच्छा अंतर्मनाला भिडली की कार्यसिद्धी झालीच पाहिजे. जसा शुद्ध विचार तसे फळ, म्हणून विचारावर पूर्ण श्रद्धा असणे आवश्यक आहे.

श्री साईबाबाने दररोज संसारात व्यथानी पिडलेल्या लोकांसाठी कांही मार्गदर्शन करावे. त्यांच्या आयुष्यातील प्रश्नांना देता आली तर उत्तरे द्यावीत. मित्रांनो, संकल्प व सिद्धी यामध्ये नेहमी ईश्वरेच्छा उभी असते. मन प्रसन्न, समाधानी असेल तर सबुरीने मानवी कृती साकार होते. मनाची चलबिचलता नष्ट होऊन चित्त एकाग्र व्हावे, विचार समृद्ध व्हावेत व बुद्धि तीव्र व्हावी असे वाटत असेल तर श्री साईनाथास शरण जावे. हे जर वाचकाला जमले तर त्याच्या आयुष्याची दिशाच बदलेल. अंधश्रद्धेने कोणाच्या बुवाबाजीस बळी पडू नये. मनःशांती आणि मनाचा विकास होण्यास मानसपुजेला महत्त्व आहे.

अध्यात्मज्ञानाने, मासिकातील भक्तानुभवाने माणूस विकारांवर मात करून आपल्या उन्नतिसाठी व भविष्यकाळ चांगला व्हावा म्हणून संतश्रद्धेने प्रेरित होऊन सुखी होतो. आत्मज्ञानाने परमार्थ साधणे ही यशस्वी जीवनाची गुरुकिल्ली आहे. जागृत मनावर प्रभावी परिणाम होत असतो. ज्यांना श्रीसाईबाबांचा सहवास लाभला त्यांच्या जीवनाचे सार्थक झाले. संतांचा सहवास मिळाला तर आपल्या जीवनाचे स्वरूप बदलते. त्याचप्रमाणे सत्पुरुषांचे मन सात्विक असल्यामुळे साईक्षेत्री त्यांच्या मनांतील सात्विक प्रवाद आपल्या मनातील अस्वस्थता दूर करतात. हा आनंद दिव्य असतो. कित्येक विद्वान साईश्वरावर निःस्सीम भक्ती करणारे आहेत. अशांना विश्वातील आनंद व प्रेम उपभोगता येते. अवतारी साईने दिलेले आशीर्वाद खरे ठरले आहेत.

जुलै अंक - खास गुरुपोर्णिमा अंक

श्री साईलीलाचा पुढील अंक गुरुपोर्णिमा अंक म्हणून १ जुलै रोजी थाटात प्रसिद्ध होईल.

श्रद्धा ही कधीही अंध असत नाही.

— श्री. कृ.व्यं. हवालदार,
'गंगाधर निवास',

जयचामराज नगर, हुबळी ५८० ०२०.

सद्गुरु साईनाथांनी श्रद्धा आणि सबुरी हे दोन अर्थपूर्ण मंत्र जीवनसाफल्यासाठी दिलेले आहेत. एकनिष्ठतेने भारावलेल्या मनात डोळस श्रद्धा सदैव जागती असते. श्रद्धा निरपेक्ष असावी. आपण इतक्या श्रद्धेने देवाला भजतो तरी जीवनातली दुःखे आणि संकटे दूर होत नाहीत असा विचार श्रद्धाळू माणसाच्या मनालाही स्पर्श करू नये म्हणून बाबांनी दिलेला दुसरा दिलासा 'सबुरी'.

विज्ञानाची प्रगती कितीही प्रचंड असली तरी विज्ञानाला आजही परमेश्वरी शक्तीचा, अस्तित्वाचा शोध लावता आलेला नाही. परमेश्वर हा खरोखरच भक्तांच्या भेटीला जातो असे म्हणतात आणि याची प्रचीती कांही ठिकाणी येते हे खरे असले तरी विज्ञानयुगात अशा घटकांना तुच्छ लेखण्याची उच्च विद्याविभूषितांची फॅशन बनली आहे, आणि या तुच्छ लेखण्याच्या भूमिकेतूनच अंधश्रद्धा हा शब्द आकाराला आला आहे. श्रद्धा ही कधीही अंध असत नाही. दिसायला एक आणि मनात भलत्याच भावना-याला श्रद्धा म्हणता येत नाही. श्रद्धेत एकनिष्ठ निश्चल भावना ही महत्त्वाची असते. देखावा हे श्रद्धेचे अंग असूच शकत नाही. पैशाच्या मागे धावू लागलेल्या जगात श्रद्धा आणि संस्कृती ही दोन्ही नष्ट झालेल्या असल्याने स्वार्थ आकाराला आला. देवाच्या दारात सुद्धा हा स्वार्थ भक्तांच्या मनी मानसी डोकावू लागला आणि श्रद्धेची जागा ठिसूळ बनत गेली. पण जन्मजात परमेश्वरी शक्ती घेऊन 'मी अल्लाचा बंदा आहे' म्हणून कार्य करणाऱ्या साईबाबांसारख्या महान विभूती 'श्रद्धा' आणि 'सबुरी'चा महान उपदेशच मानवाच्या आणि अखिल जगाच्या कल्याणासाठी जेव्हा देऊन जातात; आपल्या हयातीत चमत्कारांनी लोकांना भारावून टाकतात. परमेश्वराजवळ, धर्मजातीचे बंधन नसते असे निश्चून सांगतात. एवढेच नव्हे तर स्वतःच्या आचरणातून प्रगट करतात. त्यांचे सामर्थ्य आणि शिकवण तुच्छ लेखता येत नाही.

पैसा मिळविणे हीच ज्याची श्रद्धा आहे तो नेहमी प्राप्तीवरच लक्ष्य केंद्रीत करतो. स्वाथनि जीवन सुखी होते अशी ज्याची श्रद्धा असेल असा माणूस भल्याबुऱ्याची चाड न बाळगता स्वार्थालाच सदैव पूजत असतो. याचाच अर्थ मनाच्या अशा प्रकारच्या धारणेमुळे जीवनाची बैठकच तशी झालेली असते. मात्र परमेश्वरावरील श्रद्धा नेहमी निर्मळ, एकाग्र, उपासनेतून आकारावी लागते. देव भावाचा भुकेला असे नेहमी म्हटले जाते हे सत्य आहे. श्रद्धा या भावनेला कुठलीही तडजोड मान्य होत नाही. 'श्रद्धा' हे मानवी जीवनाचे मूळ स्तोत्र आहे असे म्हटल्यास वावगे ठरू नये, आणि म्हणून सद्गुरु साईनाथांनी दिलेला हा महामंत्र मानवजातीच्या आणि जगाच्या कल्याणासाठी आहे.

अंधश्रद्धा हा शब्द अलिकडे सतत कानावर पडत असतो. अंधश्रद्धेचा उगम अचूक श्रद्धास्थान न गवसण्यात आहे आणि श्रद्धास्थानांचा आभास निर्माण करणाऱ्या आणि पिशाच विद्या अथवा जादूटोणा करण्याच्या विद्येच्या जोरावर चमत्कार करून दाखविणाऱ्यांनी भोव्या माणसांना फसविले अथवा बनवले तर त्याचे स्वरूप विकृत बनते. अशा विकृत मनोवृत्तीतून आणखी एक शब्द आकाराला आला त्याचे नाव 'बुवाबाजी'. विकृती हा बुवाबाजी आणि अंधश्रद्धेचा आधार आहे.

कुठलीही महान विभूती, सदाचरणी आणि परमेश्वरी सामर्थ्य घेऊन भक्तजनांच्या कल्याणासाठी प्रगट होते तिच्या मनी विकृती नसते. म्हणूनच श्री साईनाथांबद्दल श्रद्धा निर्माण होते तेव्हा बाबा मुसलमान होते की हिंदू हा शूद्र विचारही मनात डोकावत नाही. मंदीर आणि मस्जिद समिप आणणाऱ्या बाबांनी 'सबका मालिक एक है' हे सांगण्याचा हेतू एकच आणि तो म्हणजे धर्म निरपेक्षता. जाती आणि वर्णभेद ही मानवाने निर्माण केली. परमेश्वरांनी नाही, आणि म्हणून 'श्रद्धा' या शब्दाला अधिक व्यापक अर्थ आहे.

शोध लावणारा संशोधक जेव्हा हाती घेतलेल्या कार्यात एकरूप होतो आणि यश येईपर्यंत परिश्रम घेत असतो त्याच्या त्या एकाग्रतेला निष्ठा असे म्हटले जाते आणि निष्ठा ही 'श्रद्धे'चेच आणखी एक अंग आहे. ही निष्ठा जेवढी निर्मळ आणि एकाग्र असेल त्यावर त्याचे फलित अवलंबून असते. परमेश्वरांवरील श्रद्धेचेही असेच आहे म्हणून साईनाथांनी आणखी एक शिकवण दिली ती म्हणजे 'अल्ला तेरा भला करेगा!'

बाबांच्या या सर्व उपदेशांची मूळ बैठकच 'श्रद्धा' आणि 'सबुरी' ही असल्याने त्याने ती आपण जितकी निर्मळपणाने आचरणात आणू त्यावरून आपल्याला कळून येईल की श्रद्धा कधीही अंध नसते.

भिक्षात्र

— डॉ. सुमन खानवीलकर,
बाबि पुना रोड,
लोणावळा.

साईनाथा खूप खूप दिवसांची इच्छा आहे, की आपण ज्या ज्या घरी जावून भिक्षा मागितली, त्या त्या घरी दुपारचे १२ च्या दरम्यान (बाबांसारखेच) अनवाणी पायांनी जावून भिक्षा मागावी अन् खावी, पण ते जमतच नाही. एकाद्या तरी शिर्डीवारीत असे घडावे असे मनोमन वाटत आहे. असे कां वाटते कोण जाणे!

बाबा! तुम्ही ज्या घरची भाजी भाकरी मागीतली असे ते घर सुद्धा पूर्व सुकृताचेच असणार अन् ते अन्नही! म्हणून खूप खूप वाटते कधीना कधी असे करावे नि तो आनंद उपभोगावा, एवढेच नव्हे, खात्री आहे की त्या घरातली कमाई चांगल्या तऱ्हेची असावी नि माणसंसुद्धा प्रेमळ व सात्विक-सोज्वळ असावीत.

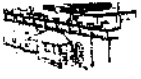
बाबा, त्या अत्रातला बराचसा भाग पशुपक्षादींची पोटे भरण्यात जात असे नि कांही भाग तुम्ही स्वतः खात असा. म्हणून बाबा आपणही असे करावे म्हणजे कांही तुमची बरोबरी करणे असे नव्हे हं! बाबा, तुम्ही त्या घरी भिक्षेखातर गेल्याने तुमचे पाय त्या घराला लागलेले, त्या घराला पावनता आलेली असणार म्हणून त्या घरी जावे व लीनता अंगी बाणावी म्हणून भिक्षा मागावी व तुम्ही पावन केलेल्या घरातले अन्न खावून आत्तापर्यंत जे अन्न खाल्ले त्या अन्नाचा शरीरातील दूषीतपणा जावा. अन् त्याद्वारे आपले षड्रिपू नष्ट व्हावेत. रक्ताच्या कणाकणात भिनलेला अभिमान निघून जावा. ज्या अन्नास लागणारा पैसा कदाचित् योग्य रितीने आला नसेल. अन्न पिकणारी जमीनही वादावादी-शिव्याशापादी विकारांची असेल, धान्य पिकविणारा, धान्य विकणारा व धान्य शिजविणारी व्यक्ती यापैकी कोणीही तन-मन-धनाने अपवित्र वृत्तीचे कृतीचे असू शकेल. कारण म्हणतात ना, आपण ज्या घरचे अन्न खातो, वा खावे लागते तसेच आपल्या शरीराची जडण-घडण बनते आणि अर्थात त्यामुळे त्याचा आपल्या स्वभावधर्मावर परिणाम होतो. त्या वृत्तीतूनच मग माणूस पाप अथवा पुण्याच्या आहारी जावून ते ते गोळा करू लागतो.

अशा ह्या असंख्य विचार द्वंद्यात सापडल्याने माझी अवस्था चक्रव्यूहातल्या अभिमन्यू सारखी झाली होती व अचानक काळोखात एखादा तारा चमकवा त्याप्रमाणे मनात आले की जरूर 'संताघरचे अन्न या साऱ्या वृत्तींचा झालेला अनिष्ट परिणाम समूळ नष्ट करतील' कारण म्हणतात ना? "जर कधी संताघरी गेलात, तर जेवून अथवा प्रसाद घेतल्याशिवाय येवू नये!" ह्या थोरांच्या म्हणण्याला अनुसरूनच मला हा उपरोक्त माझ्या मनात आलेला विचार सार्थ वाटला व त्यानुसार मी माझ्या मनीचे आलेख घेवू लागले की आता कसे काय शरीरातील-मनातील अन्नाद्वारे आलेल्या दुर्गुणादी विकारांचा जास्तीत जास्त समूळ नायनाट करावा व आपण अधिकाधिक माझ्या परमप्रिय दैवताची शिर्डीश्वरांची लाडकी लेक बनावे?

हल्लीच्या या यंत्रयुगात ज्या माणूसकीहीन वातावरणात आपण वावरत आहोत, जगत आहोत. अर्थात ती हवा, पाणी नि श्वासोच्छ्वास यांतून निर्माण होणाऱ्या जीवनावश्यक वस्तूवरच आपली उपजिवीका अवलंबून असते. मग अर्थात त्याच अनुरोधाने आपली मनोवृत्ती चालते. त्यामुळे मधुन-मधुन तिर्थाटनाला जावे असे साधुसंत कं सांगत आले हे उमजू लागले. कारण की तेथील पवित्र वातावरण नि पावनभूमी तिर्थस्वरूपाने वाहणाऱ्या नद्या त्यांचे अंगावर पडणारे पवित्र जल प्राशन केल्याने कांही काल तरी माणसांचे काम-क्रोधादी षड्रिपूपासून संरक्षण व्हावे.

म्हणून म्हणते बाबा, एकदा तरी तुम्ही ज्या घरचे अन्न सेवन केलेत त्या घरचे अन्न मला खावयास मिळवे. तुमच्यासारखे संत जे अन्न खातात निश्चितच ते अन्न पवित्रच असणार. अथवा ते स्थान-अन्न पवित्र होणार. तुम्हाला ज्या ज्या कोणी जेवू घातले, ते खरोखरच भाग्यवान म्हणूनच त्यांचे जन्मोजन्मीचे भाग्य उदयाला आले.

तेव्हा या जन्मामध्ये अगर गतायुष्यामध्ये जे कांही खाण्यापिण्याने तन-मनावर वाईट परिणाम झाले असतील ते नष्ट व्हावेत म्हणून हे साईनाथा मी माझे हात-पाय चालतात

तो पर्यंत एकदातरी वरील इच्छा पूर्ण व्हावी म्हणून तुम्हाला मागणे मागत आहे. शेवटी कर्ता करविता सर्व कांही तूच आहेस. या जगात एवढे निर्मळ अन्न कोठे आहे की जे अन्न आपली बुद्धी शुद्ध करील. अणुरेणुतला अभिमान नष्ट करील नि मला जास्तीत जास्त तुमच्या सान्निध्यात येण्यास मदत करेल. माझी ही सर्व धडपड-स्वार्थ हा फक्त तुमच्या चरणी येण्यासाठी आहे. सारी सुखे मिळाली, त्या क्षणभंगूर सुखातली तृप्तीपण समजली, अनुभवली म्हणून तुझ्याकडे येण्याची, तुझ्या भेटीची, दर्शनाची अंतरीची तळमळ मला अस्वस्थ करू लागली आहे. "जळाविण मासोळी" कशी तळमळते तशीच माझी अवस्था झाली आहे. "वाट चुकलेले पाडस जसे हरीणीला (मातेला) चौफेर शोधत असते." तद्वत्च मी तुम्हाला शोधते आहे. तुमच्या साक्षात दर्शनाला अंतरातून झेपावते आहे. तुमच्या सान्निध्यात राहण्याची अभिलाषा बाळगते आहे.

एक तर तुमच्या पुजेचा, ध्यानाला, वाचनाला हवा तसा वेळ मिळेना झालाय. मिळालाच वेळ तर मन शांतता लाभेना. त्यामुळे मनाला समाधान मिळेना. कशातच समाधान लागेना झालेय. आता फक्त तुमच्याकडे येण्यासाठी कोणता ना कोणता तरी मार्ग अनुसरावा याचा विचार करत आहे. तेव्हा हे प्रभो साईनाथा; आता तरी तू मला तुझी म्हण अन् लौकरात लौकर माझी ही इच्छा पूरी कर!

बस्स मी केवळ सदैव तुझीच, ह्या प्रिय शिडीवाल्या. साईनाथांचीच लाडकी पोर आहे रे; तरी तू मला आता तरी तुझीच म्हण रे, साईनाथा

अन् मी अवाक् झालो

— डॉ. अनिल एन्. मोरे.

साईधाम

मु. धनसार, [अल्याळी-आंबेवाडी]

ता.पो. पालघर, जि. ठाणे

द्वारका माईतील उदीचे लहान-थोर चमत्कार ऐकून आहे. वेळोवेळी त्याची प्रचीती देखील येते. परंतु मंगळवार दिनांक १४.१.१९८६ रोजी आलेला ताजा असा हा अनुभव.

त्याच अंस झाले. माझ्या दवाखान्यात शनिवार दिनांक ११.१.१९८६ रोजी रात्रौ एक ४/५ वर्षाच्या वयाचा मुलगा आला. कपाळावर बरीच मोठी खोक पडली होती. सर्वप्रथम

विचार आला की, २/३ टाके सहज द्यावे लागणार. टाके द्यायचे म्हणजे तो भाग बधिर करण्यास इंजेक्शन द्यावे लागणार. कपाळाच्या मधोमध जखम-रक्त भळाभळा वाहतेय. गाल, ओठ, मान रक्तानी भिजलेली आहे. अशा परिस्थितीत आणि छोट्यासा मुलगा — टाके देणं थोडसं अवघडच होतं. आणि अशा अवस्थेत हॉस्पिटलमध्ये पाठवणं हेही माझ्या मनाला पटण्याजोगं नव्हतं. [हॉस्पिटलमध्ये पाठवणं हाच एकमेव उपाय होता] मी औषध वगैरे लावून रक्त थांबवलं, अन् थोडीशी उदी जखमेवरील पहिल्या पट्टीवर टाकून बँडेज बांधलं. माझ्या मनात जबरदस्त धास्ती होती. ती ही की, आपण त्याला हॉस्पिटलमध्ये पाठवलं नाही ही फार मोठी चूक केली. रात्री अचानक पुन्हा रक्तस्राव सुरू झाला तर? अशा पद्धतीने मनात धाकधूक होतीच. तर काही होणार नाही, आपण बाबांची उदी लावलीय. सर्व काही बाबाच पाहतील. आपण निश्चित राहिलेलं बरे, असे मानून मी निश्चित झालो. ह्या बालकाच्या वडीलास झोपताना डोक्याची रचना कशी असावी व इतर काही आवश्यक सूचना केल्या. दुसऱ्या दिवशी रविवार असल्याने दवाखानाही बंद.

सोमवारी रात्री ह्या बाळाच्या आईस ह्याच्या जखमेविषयी विचारलं तर त्या म्हणाल्या की, मोठं बँडेज सोडलं आहे. आता पाठवून देऊ काय? मीच त्यांना उद्यां सकाळी पाठवून द्या म्हटलं. विचार केला की, पट्टी आहे तर असू द्या, उद्याच ड्रेसिंग करू. कारण तोवर जखम थोडीशी सुकलेलीही असेल.

मंगळवारी दवाखान्यात मी “श्रीसाईसत् चरित्रामधील ४४ वा अध्याय” वाचीत असताना जयदिप त्याच्या वडीलांसह आला. मी त्याची जखम पाहिली — “अन मी अवाकू झालो.” त्याची जखम पूर्णपणे जुळून आली होती. माझा विश्वास बसेना डोक्यावर की हे सर्व झालंच कसं? जयदिप त्या दिवशी [शनिवारी] आला होता तेव्हा त्याच्या जखमेवर २/३ टाके लावावेच लागणार असं कुठल्याही डॉक्टरांचं मत झालं असतं ती जखम नुसत्या पट्टीनं [अर्थात ह्यात साईबाबांची उदी होतीच] बरी झाली होती. मी अक्षरशः धन्य झालो. उदीची अगदी चमत्कारासारखी प्रचिती मला आली होती. मी त्याच्या वडिलांसह हा सर्व चमत्काराचा प्रकार झाल्यागत म्हटले. व तुमचा साईबाबांवर विश्वास आहे काय? म्हणून विचारले तर त्यांनी आपल्या गळ्यातील [साईबाबांचा] लॉकेट — हातातील साईबाबांची अंगठी दाखविली. धन्य ते साईभक्त आणि साईकृपा. आपल्या भक्ताला कुठल्याही संकटातून तारून न्यायचे वचन बाबांनी सत्य करून दाखवले.

वेदनेने कपहत असलेला बालक — ती जखम पाहून मनात चुटपूट करणारे ते पितामह — आणि जखम ही टाक्याविना बरी होणार कशी ह्या विचारात पडलेल्या मला अशा आम्हां तिघांना साईबाबांनी वेगळ्याच आनंदमय सागरात नेवून सोडलं होतं.

विशेष म्हणजे ह्यांच्याच घरातील श्री साईबाबांची तसबीर पाहण्यात मला बोलवले. मी दवाखाना बंद करून घरी गेलो तर जयदीपच्या आईने कुरड्या अन् शिरा असा अल्पोहार माझ्या पुढ्यात ठेवला अन् माझ्या आनंदाला पुन्हा एका गोडीचे स्वरूप दिले.

जया मनी जैसा भाव

— श्री. सुरेश के. बोबलेकर,
एम.एस.सी.एफ.एस.एस. (लंडन),
१६७।५३२२ अरुण निवास, कन्नमवार नगर नं. १,
विक्रोळी (पूर्व), मुंबई - ४०० ०८३.

ह्या गोष्टीला आज पांच वर्षे होऊन गेली. इतकी वर्षे इच्छा असूनही "साईलीला"च्या वाचकांच्यापुढे हा अमृतानुभव मी सादर करू शकलो नाही. याला काय बरे कारण असू शकते? दुसरे काय? श्री. सदगुरु साईनाथांची इच्छा----

पांच वर्षांपूर्वी माझी आई हयात असताना आम्ही सर्व कुटुंबियांनी शिरडीस जाण्याची योजना आखली होती. मी, आई, वडील, माझी सौभाग्यवती, मुलगी सोनाली व माझे धकटा भाऊ या सर्वांनी शिरडीच्या श्री साईबाबांचे दर्शन घेण्याचे ठरविले होते. रात्र ८.४५ वाजता बॉम्बे सेंट्रलहून सुटणाऱ्या एस्.टी. बसने आम्ही प्रयाण करणार होतो. पण दुपारी २ वाजल्यापासून चि. सोनालीस जुलाब सुरू झाले. चार वर्षांच्या त्या मुलीस जुलाब होऊन अशक्तपणा आला होता. माझे वडील अत्यंत घाबरले होते. संध्याकाळी ४ ते ७ वाजेपर्यंतच्या काळांत त्यांनी डॉक्टरांकडे ४ खेपा घातल्या; आणि मला व माझ्या आईला ते शिरडीला जाण्याचा कार्यक्रम रद्द करण्याबाबत विनंती करू लागले. मी सुद्धा थोडाबहुत चलबिचल झालो होतो. पण आईच्या ठाम निश्चयापुढे मी व माझे वडील, कांहीच करू शकलो नव्हतो. तरीही शिरडीस गेल्यावर जर जुलाब चालूच राहिल्यास चि. सोनालीचे कसे हाल होतील याविषयी आईला समजावून सांगण्याचे प्रयत्न केला. त्यामुळे तरं आईने जमदग्नीचाच अवतार घेतला. तिने आमचा श्री साईबाबांवर विश्वास नसल्याचा आमच्यावर आरोप केला आणि चि. सोनालीला आमच्या घरातील श्री साईबाबांच्या फोटोसमोर नेले व जोरात प्रार्थना केली.

"हे बाबा, तुझ्याकडे आम्ही यायचे ठरवले आहे.

आम्ही तुझे दर्शन घेऊन येईपर्यंत ह्या

माझ्या सोनूची काळजी तुझ्यावर टाकत आहे."

नंतर आम्ही कोणीच कांहीही न बोलता ठरल्याप्रमाणे शिरडीस गेलो. तीन दिवस तेथे मुक्काम केला व नंतर परत मुंबईस आलो. दर्शन घेण्याचा कार्यक्रम व तेथील मुक्काम अत्यंत समाधानात पार पाडला गेला. पण जेव्हा आम्ही परत घरी पाऊल ठेवले तेव्हा चि. सोनालीस जुलाब सुरू झाले. मी आईला म्हटले, "असे कसे हे तुझे बाबा, पुन्हा त्यांनी क्रम दिलाच की?" आई म्हणाली, "वेड्या भोग हे भोगलेच पाहिजेत. मी बाबांना आम्ही शिरडीस जाऊन परत येईपर्यंत काळजी घेण्यास सांगितले होते. त्यांनी ते पार पाडले. आता आपण परत घरी आलो आहोत व सोनालीला डॉक्टरांकडे घेऊन जाऊ शकतो." माझ्या मनामध्ये श्रीसाईबाबांच्या वचनातील 'जो जो मज भजे जैसा जैसा पावे-----' ह्या पंक्ती एकसारख्या घोळू लागल्या.

श्री साईनाथांचा शरणार्थी (१३)

लेखक : ब्रह्मीभूत स्वामी साईशरणानंद
अनुवादक : वि.बा. खेर.

[या लेखापासून सुरवात करून एकंदर तीन लेखात पूर्वाश्रमीचे वामन प्राणगोविंद पटेल यांना मार्च १९१४ ते ऑक्टोबर १९१६ दरम्यान आलेले अध्यात्मिक अनुभव क्रमशः दिले जातील.]

बाबांच्या आज्ञेप्रमाणे १९१४ मध्ये विलेपार्ल्याला परतलो. जहांगीर गुलाब भाई बिलिमोरिया या सॉलिसिटर्सच्या पेढीवर जाऊन ज्येष्ठ भागीदार जहांगीर यांना भेटलो. त्यांना मी शिरडीस दीर्घकाळ राहिलो ते पसंत पडले नव्हते. मला शिरडीला जाऊन दोन तीन महिने झाल्यावर त्यांनी एक पत्र लिहिले होते त्यात त्यांनी असे म्हटले होते की माझ्या सारख्या सामान्य स्थितीच्या माणसाने साधु-फकिरांच्या नादी लागणे योग्य नाही; आणि ताकदीवजा एक वाक्य लिहिले होते की जर लवकर आला नाहीस तर पहिली टर्म फुकट जाईल व पुनः त्या वर्षाची टर्म भरावी लागेल. त्या पत्राला मी विवेकपूर्वक उत्तर पाठविले होते की बाबांची आज्ञा मला ईश्वराप्रमाणे असल्यामुळे बाबांनी अनुज्ञा दिल्यावर लगेच परत येईन परंतु तोपर्यंत मला येथून निघणे शक्य नाही. जहांगीर मला म्हणाले की तू इतका दीर्घकाळ मुंबई बाहेर राहिल्यामुळे पुनः दोन वर्षाची टर्म भरणे तुला प्राप्त आहे. म्हणून पेढीवर जाण्याचे तहकूब करून मी नोकरीच्या शोधात लागलो. त्यासाठी त्यांचे सर्टिफिकेट घेऊन अर्ज केले. त्यातून रु. ८० च्या पोलिस प्रॉसिक्चरच्या व नवसारीच्या सी.जे.एन.एल. हायस्कूलच्या असिस्टंटच्या जागांसाठी इंटरव्ह्यूसाठी बोलावणी आली. दोहोपैकी कुठल्या जागेच्या इंटरव्ह्यूसाठी जावे असे शिरडीस जाऊन बाबांना विचारल्यावर त्यांनी पोलिस प्रॉसिक्चर होऊ नकोस, शिक्षक हो असा सल्ला दिला. त्यानुसार गुरुपौर्णिमेनंतर शाळेच्या मुंबईतील सेक्रेटरीला भेटून मासिक रु. ६५ वेतनाची जागा स्वीकारली.

शिरडीहून परतल्यानंतर किंवा शिरडीहून निघण्यापूर्वी काकासाहेबांमार्फत बाबांना विचारले की मी घरी ईश्वराच्या नामस्मरणातच काल व्यतीत करावा की काही उद्योग करावा? बाबा म्हणाले, "आपण आपले काम करावे." परंतु जहांगिरांचे उत्तर ऐकून ईश्वराच्या नामस्मरणाशिवाय काहीच करत नव्हतो. म्हणून काकासाहेब दीक्षित आपल्या पत्नीसह माझ्या घरी आले व त्यांनी मला समजावले की काही कामधंदा तर केलाच पाहिजे. कारण बाबांची तशी आज्ञा आहे व नंतर थोड्याच दिवसात मी परत शिरडीला गेलो. उन्हाळ्याच्या सुट्टीचे दिवस होते. सर्वांनी मला पाहून ते बाबांना म्हणाले, "वामनराव आले." माझ्याकडे प्रेमाने बघून बाबा म्हणाले, "हो, आईजवळ त्याचे पैसे आहेत ना अजून!" घरून फराळाचे काय आणले आहेस असे राधाकृष्णआईने विचारता, बरोबर आणलेल्या पुऱ्या, शंकरपाळ्या, मुठिया वगैरे दाखवून तिला खाण्याचा आग्रह केला. तेव्हा ती म्हणाली, "असे काय आणतोस? आपण आपली भाकरीच आणत जावी."

शिर्डीत त्यावेळी बाबांसाठी वाळ्यांच्या पडद्यांचे काम चालले होते. ते काम शिकून मी केले पण खरे त्यावेळी राधाकृष्णआई मला म्हणाली, "तू गेल्यावर मला करमत नव्हते व म्हण येई." नंतर पुनः म्हणाली, "तुला चांगल्या रीतीने पाठवून दिला होता, मग कायला परत आलास? तुला खुर्चीवर बसणे पसंत नसावे." वारंवार ती म्हणे, "पैसे कमावून केव्हा या माझ्या संसाराला मदत करशील?" थोडा काल राहून मी जाण्याची गोष्ट काढली. त्या सुमारास मनु सुभेदार विलायतेहून परत आल्याची वार्ता समजली ती राधाकृष्णआईला सांगून त्याला महिना रु. ४०० ची प्रोफेसरची नोकरी मिळाल्याचे सांगितले. तेव्हा ती म्हणाली की आम्ही अगदी गरीब आहोत असे तू समजतोस. घे तुला किती पैसे पाहिजेत? रु. ५०, ७५, १००, १५० किती?" याहून अधिक आंकडा तिच्या बोलण्यात आला नाही. काही काळ माझी मासिक प्राप्ती रु. २५०, २७५ पर्यंत होती. 'क्रॉफर्ड बेली' मध्ये असताना मासिक रु. ३५० पगार अकरा महिने मिळाला व शिवाय पाचशे रुपयांचा बोनससुद्धा मिळाला. काही दिवस कामधंदा नसतानाचा हिशोब करता व सरासरी काढता रु. १५० ची मर्यादा राधाकृष्णआईने सांगितली ती खरी असावी. तिचे बोलणे असे द्विधायुक्त असे. कधी कधी वैराग्य ग्रहण करण्याचा आग्रह तर कधी तिच्या शिर्डीतल्या पसान्याला पैसे कमावून हातभार लावण्याचा आग्रह.

पुष्कळांच्या तोंडून एकले होते तसेच तुकारामांसारख्यांच्या चरित्रावरून ही मला असे वाटले की परमेश्वर प्राप्तिसाठी एकांताची व मौनाची खास जरूर आहे. सात दिवस अशा रीतीने बसण्याचा मी विचार केला. असे झाल्यावर माझ्या खोलीचे दार बंद करून खोलीच्या एका बाजूला स्वयंपाकघर होते तेथे एका कोपऱ्यात भगवत्स्मरण करत मी बसलो. वासुकाका, वामनराव नार्वेकर वगैरे मंडळींनी मला हाका मारून दाखविले. परंतु मी दाद दिली नाही. असे दोन दिवस गेले. तिसऱ्या दिवशी तहान लागली. खोलीच्या बाहेर चौकात एका मातीच्या घागरीत पाणी होते ते पिऊन थोडे दिवस काढले. नंतरचे दोन तीन दिवस पहाटे उठून सध्या दुकानाच्या पाठीमागे विहीर आहे नेथाल हौदामधून लोक पाणी भरून घेऊन जात त्या पाण्याने तहान भागवली. खोलीत तर पाणी नव्हतेच. तिसऱ्या दिवशी बाबांच्या दर्शनाला गेलो व नंतर राधाकृष्णआईकडे पण गेलो तेथे वामनराव नार्वेकर होते त्यांनी मला विचारले, "रात्री झोपता का?" मी उत्तर देण्यापूर्वीच राधाकृष्णआई म्हणाली, "झोप तर येतेच ना! तो तर प्रकृतीचा धर्म आहे." तिच्या या उत्तरामुळे मला काही बोलण्याचे राहिले नाही. परंतु मी पाहिले की बाबांना व राधाकृष्णआईला मी सात दिवस एकांतात काढण्याचा विचार सोडून तिसऱ्या दिवशी बाहेर आलो ते पसंत पडले नाही. मी बाबांच्या पाया पडलो तेव्हा ते काही बोलले नाहीत यावरून माझे बाहेर येणे बाबांना पसंत नव्हते. हे मला उगमले. म्हणून लगेच पुनः दार बंद करून बसलो. त्यानंतर शनिवारी आरती होऊन गेल्यावर दोन तीन वाजता कपडे घालून बाहेर आलो व बाबांचे दर्शन घेऊन मुंबईला परत जाण्यासाठी त्यांच्याकडे अनुज्ञा मागितली. तेव्हा बाबा म्हणाले, "उद्या सकाळी जा." काकासासाहेब दीक्षित बाबांच्या जवळच असावेत. ते मला त्यांच्या घरी

नंतर तिने एक हापुसचा आंबा पण मला दिला. मी म्हणालो, “मला नको, बाबांसाठी ठेव.” तेव्हा तिने उत्तर दिले, “हा तर प्रसाद आहे. सर्व खाऊन टाक.” म्हणून दुधात कुस्करलेली सर्व भाकरी खाल्ली. तेवढ्यात राधाकृष्णआईने वाटी उचलून तीत थोडे पाणी घातले व आतून आंगुळी फिरवून स्वतः पाणी प्याली. मी प्रसादाचा आंबासुद्धा ग्रहण केला. गुरुपौर्णिमेचा तो संस्मरणीय दिवस होता. सकाळी स्नान करून द्वारकामाईकडे गेलो तेव्हा बाबा एकटेच बसले होते. दुसरे कोणी नव्हते. म्हणून हिंमत करून मी वर गेलो. बाबांनी मला जवळ बसवले व हळुच एकनाथी भागवतातील एक वाक्य बोलून म्हणाले, “उदी घे आणि जा.” उपदेशाचा भावार्थ हाच होता की भगवान सर्वव्यापी आहे.

चला शिरडीला

चला शिरडीला जाऊ ।
 नेत्री साईबाबा पाहू ॥
 घेऊ दर्शन समाधीचे ।
 साई सर्व व्यापलासे ॥
 काय वर्णु चमत्कार ।
 लहान मोठे पुष्पहार ।
 मन जाते भारावून
 पुष्पे आली ती कोठून ॥
 पणत्या लावाव्या एके हारी ।
 करू दिवाळी साजरी ॥
 गेले स्वतः बाजारी
 तेल मागती घरोघरी ।
 नाही म्हणती व्यापारी ॥
 मनी गेले रागावून
 सुलगावल्या पणत्या
 तेल अभावी पाण्यान ॥

प्रगटले शिरडीत । राहु लागले ।
 मशिदीत । काय वर्णवि
 त्यांच्या लीला जन लागले भजनाला ॥
 भक्त त्यांचे कितीतरी
 नाही करीत बरोबरी ॥
 नको लाडू पेढे साखर खडी ॥
 नाही त्यांना त्याची गोडी ॥
 भक्तीभावाचा भुकेला ।
 शिरडीत तो राहिला ।
 साद देतो तो हाकेला ॥
 त्याच्या समाधीवर
 घालू चादरी शाली हार ।
 करू त्यांना नमस्कार ॥
 करू नैवेद्य आणि धूप दीप ।
 पाहू साईचे श्रीमुख
 कमलेला होते सुख ॥

— श्रीमती कमल बी. मुळये
 डोंबिवली

श्री खापर्डे यांची शिरडी रोजनिशी

साईनंद

गुरुवार दिनांक २१-१२-१९११

सकाळी मी नेहमीप्रमाणे उठलो. प्रार्थना केली आणि दरवेशी साहेबांवर मग्न मारीत बसलो. ते म्हणाले मला एक स्वप्न पडले. त्या स्वप्नात तीन मुली आणि एक आंधळी स्त्री दार ठोठावत आहेत असे दिसले. त्यांनी त्यांना विचारले, "तुम्ही कोण आहांत?" त्यांनी उत्तर दिले आम्ही मनरंजन करण्यासाठी आलो आहोत. त्या उत्तरावर त्रासून जाऊन त्यांनी लाथ झटकून त्यांना तिथून निघून जाण्याचा हुकूम केला आणि पुन्हा प्रार्थना सुरू केली. प्रार्थनेचे शब्द ऐकताच त्या तीन मुली आणि ती आंधळी म्हातारी पळून गेली. त्याने मग त्या खोलीतीलच नव्हे तर त्या रहात्या घरातील आणि गावातील सर्वांना शुभाशिष प्रदान केले. या स्वप्नाचा अर्थ काय असे त्यांनी मला श्री साई महाराजांना विचारण्यास सांगितले. साई महाराज मशिदीत आल्यानंतर मी जेव्हा त्यांचे दर्शनास गेलो आणि जरा जवळ त्यांचेसमोर बसलो. इतक्यात साई महाराजांनी एक गोष्ट सांगण्यास सुरुवात केली. ते म्हणाले, कालच्या रात्री मला माझ्या गुप्तागार आणि हातावर कुणीतरी कशाने तरी फटके दिले. त्यांनी तिथे मग तेल लावले. काही वेळ इकडे तिकडे भटकले, शौचाला गेले आणि मग थोडे बरे वाटू लागल्यावर ते धगीजवळ येऊन बसले. मी थोडा वेळ श्री बाबांचे पाय चेपले आणि तेथून परतल्यावर दरवेशीसाहेबांना बाबांनी सांगितलेली ही घटना सांगितली. या घटनेचे उत्तर अगदी स्वच्छ होते. दुपारच्या आरतीनंतर मी भावार्थ रामायण वाचत बसलो; नंतर साई महाराजांना चावडीजवळ पाहिले, नंतर पुन्हा शेजारतीचे वेळीही चावडीकडेच पाहिले. नंतर भीष्मांचे भजन आणि राम मारुती महाराजांच्या नकला झाल्या. एवढे झाले तरी दिक्षित आपले रामायण वाचत होते.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी काकड आरतीला हजर रहाण्यासाठी म्हणून सकाळीच उठलो. परंतु माधवराव देशपांडेनी पुन्हा पुन्हा सांगितल्यावरून की तिथे जाण्याचा विचार सोडून दिला. परंतु नंतर माधवराव स्वतःच तिथे गेले आणि मी मात्र त्यांचे बरोबर गेलो, त्यांना सोबत दिली. आज साई महाराज छान दिसत होते. ते स्वस्थपणे मशिदीत गेले. ते जेव्हा बाहेर पडले तेव्हा आम्ही सर्वांनी त्यांना वंदन केले आणि दरवेशसाहेब यांनी आज परत जाण्याचा प्रयत्न केला परंतु साई महाराजांनी त्यांना आवश्यक ती परवानगी दिलीच नाही. दरवेशसाहेब किंचित् आजारी झाले त्यांना ताप आला होता. डॉ. हाटेनी त्यांना औषधोपचार केले, मला आठवते की यापूर्वीच एका ठिकाणी नमूद केले आहे की टिपणीस नावाचे एक सज्जन आपल्या पत्नी समवेत राहात होते. ती आजारी पडली तेव्हा डॉ. हाटेनी तिला बरे वाटावे म्हणून सर्व ते उपाय केले. राममारुती महाराजही तिच्या सेवेला हजर होतेच तिला संध्याकाळी आकडी आली आणि त्यातच ती अचकट विचकट अभद्र बोलू लागली. दिक्षित, माधवराव देशपांडे आणि इतर तिला पहाण्यासाठी

घेऊन गेले. आरती केव्हाची होऊन गेली होती परंतु त्यांनी मला आपल्या घरी जेवायला घातले. राधाकृष्ण आई त्यांना म्हणाली, "याचे शौच घट्ट होऊन खड्यासारखे झाले असेल. म्हणून त्याला सांगा की कॉफीत तूप घालून पी म्हणजे शरीरात विकृती निर्माण होणार नाही." ती असे पण म्हणाली की बाबांच्या कृपेमुळेच मी अत्राशिकार्य व पाण्याच्या थोड्याशा घुटक्यांवर सात दिवस काढू शकलो. हे तिचे म्हणणे अक्षरशः खरे होते असे मी समजतो. बाबांच्या कृपेनेच माझी ही इच्छा पुरी झाली हे निर्विवाद आहे. काही खास आध्यात्मिक लाभ मला झाला असे त्यावेळी जाणवले नाही. परंतु भगवंताच्या ध्यानासाठी जी तयारी लागते त्यात कुटुंबियांसंबंधी आसक्ती व विशेषतः मोठ्या बहीणीचे स्मरण यांनी व्यत्यय आलेला पाहिला. सात दिवसांच्या एकांतात राधाकृष्ण आईसारखा चेहरा असलेल्या ऊर्ध्वगमन करणाऱ्या काल्पनिक गोपीचे तिचे पाय अधोतरा असतानाचे प्रत्यक्ष दर्शन झाले पण ती माझ्याबरोबर काही बोलली नाही. राधाकृष्ण आईचे तुकारामाच्या गाथेच्या काही पानांसहित जागृत अवस्थेत दर्शन झाले.

बाबांच्या आज्ञेप्रमाणे दुसऱ्या दिवशी बाबांचे व राधाकृष्ण आईचे दर्शन घेऊन पार्ल्याला गेलो. निघताना काकासाहेबांनी मला रेशमी बांधणीची गुरुगीता वाचण्यासाठी दिली. काही दिवसांनी गुरुपौर्णिमा आली तेव्हा पुनः शिरडीला गेलो. बाबांनी काही पुस्तक दिले नाही किंवा काही सूचना पण केली नाही. परंतु बाबांना प्रसन्न करण्यासाठी मी एक इंग्लिश कविता रचली तिच्या जणुकाही उत्तरात बाबांनी काकासाहेबांना गुरुगीता मला देण्याची प्रेरणा केली. परंतु माझे अज्ञानाचे आवरण दूर झाले नव्हते. त्रिथे तिथे प्रेरक साई आहे ही भावना दृढ झाली नव्हती. ज्ञानग्रहणाची अशी अभिलाषा उत्पन्न झाली नव्हती की जिच्या योगे ज्ञान कुठूनही आले तरी आत्मसात करता यावे. म्हणून बाबांनी किंवा राधाकृष्णआईंनी गुरुगीता दिली नसल्यामुळे मी ती वाचली नाही व न वाचताच काकासाहेबांना परत केली. परंतु सन् १९३५ नंतर अनेकदा गुरुगीता वाचली. आता खात्री होते की ज्यावेळी काकासाहेबांनी राधाकृष्णआईंच्या संमतीने गुरुगीता मला दिली त्यावेळी वाचली असती तर वेळेवर पुष्कळ प्रश्नांचा उकल झाला असता. यावरून बोध होतो की बाबा जे काही पुस्तक दुसऱ्याकरवी देवतात त्यावर नजर तर टाकलीच पाहिजे.

आदल्या वेळी शिरडीला गेलो तेव्हा राधाकृष्णआईने पुरी घरी सोबत न आणता भाकरी, भाजीच आणायला सांगितले होते त्याप्रमाणे मी गुरुपौर्णिमेला शिरडीला गेलो तेव्हा तेच पदार्थ घेऊन गेलो. दुसऱ्या दिवशी राधाकृष्णआईने विचारले तेव्हा नेलेल्या वस्तु दाखविल्या. तिने त्यातील भाकरी खाल्ली किंवा काय ते आठवत नाही परंतु एक दिवसाची शिळी भाकरी मी खाण्याचा प्रयत्न केला तेव्हा घशाखाली महामुश्किलीने ती उतरली. दूध किंवा असा काही पातळ पदार्थ आणण्याचे स्मरण मला राहिले नाही.

गुरुपौर्णिमेच्या दिवशी राधाकृष्णआई म्हणाली, "आज तुला आरतीनंतर बाबा त्यांचा प्रसाद पाठवणार आहेत. तो आरती संपल्यावर येथे येऊन घेऊन जा. अरे, एवढ्या कळकळीने प्रभूदर्शनासाठी येथे येतो तरी कोण?" आरतीनंतर गेलो तेव्हा वाटीत दुधात कुस्करलेली बाजरीची भाकरी मला देऊन ती म्हणाली, "घे, ही सर्व खाऊन टाक."

म्हणून गेली. ती पूर्वी ज्या घरात रहात होती त्या घराच्या मालकाने दोन महारांच्या मजकुरांचे तिच्यावर ताबा चालविला होता. मालकाने जाहीर केले होते की आपण हिला या मारून टाकू पण साईबाबांनी हुकूम केला की तसे करू नकोस. साई महाराजांनी या दोन महारांना पण दूरच ठेवले. जेव्हा टिपणीसांनी आपल्या बायकोला या वाड्यात विडन जा असा धाक दपटशा दिला तेव्हा त्या मृतात्म्यांनी कळवळून क्षमा मागितली आणि पुन्हा असे करणार नाही असे ती म्हणाली. साईबाबा आपणाला मारतील असेही ती म्हणाली. नेहमीप्रमाणे भीष्मांचे भजन झाले आणि त्यानंतर दिक्षितांचे रामायण मळगवाणीपूर्वी आटोपले.

शनिवार दिनांक २३-१२-१९११

मी आज मकाळी बऱ्याच लौकर उठलो आणि पुन्हा झोपी गेलो आणि मग मात्र उठिले. मी उठून खाली आलो आणि कळले की शिंगणे, त्यांच्या पत्नी आणि दरवेशी साहेब यांनी आपापल्या घरी परतण्यासाठी बाबांची परवानगी मिळविली होती. शिंगणे पतीपत्नी मुंबईला परतली आणि दरवेशी साहेब कल्याणला गेले. दरवेशी साहेबांनी आध्यात्मिक क्षेत्रात वरीच प्रगती केलेली आहे. साईमहाराजांना जाता-येताना बघण्यासाठी म्हणून ते भिंतीच्या भगदाडातून पण त्यांचे दर्शन घेत असत. मी बराच वेळ गप्पा मारात असल्याने आमची ही अशी संधी मात्र हुकत असे. काल मुंबईचे एक सॉलिसिटर श्री. मंत्री आपल्या कुटुंबासमवेत आले. त्यांचेबरोबर त्यांचे चार भाऊ आणि बरीच मुले होती. ते फार चांगले गृहस्थ आहेत. मी त्यांचेबरोबर गप्पा मारीत बसलो. गेल्या वर्षी मी ज्यांना भेटलो होते ते महाजनी आज येथे आले आहेत. त्यांनी येताना फार चांगली फळे आणि श्रीसाईबाबांच्या दिव्यासाठी काचेची वर्तुळाकार चिमणी आणली. भाईदरचे गोवर्धनदासही येथेच आहेत. त्यांनीही येताना फार सुंदर फळे आणली तसेच साईबाबांच्या चावडीतील मुधारित खालीस लावण्यासाठी रेशमाचे पडदे आणले. तसेच छत्र, चामरे आणि पंगे घेऊन बाबांच्या बरोबर मिरवणुकीने जाणाऱ्या स्वयंसेवकांसाठी नवीन कपडेही तयार करून आणले होते. ते एक श्रीमंत गृहस्थ आहेत असा त्यांचा बोलबाला होता. माधवराव देशपांडे आणि माझी पत्नी व मुलगा यांच्यामध्ये दिक्षित वाड्यात रहाण्यासंबंधी एक निरर्थक अप्रिय गैरकरार झाला होता. त्यावेळी साईबाबा म्हणाले की हा वाडा माझा स्वतःचा आहे. दिक्षितांचा नव्हे की माधवराव देशपांडेचा नव्हे, आणि मग हा वाद शेवटी येथेच संपला आज बाहेर पडताना मी साई महाराजांना पाहिले नाही परंतु ते बाहेरून परतल्यावर मशिदीत जाऊन मी त्यांचेबद्दलचा अत्यादर व्यक्त केला. त्यांनी मला फळ दिले; आणि चिलीम ओढावयास दिली.

भाजनांतर दुपारी मी काही वेळ झोपलो आणि नंतर आज आलेली दैनिक वर्तमानपत्रे वाचत बसलो. वामनराव पाटील (पटेल) एल.एल.बी.ची परीक्षा उत्तीर्ण झाले. डॉ. हाटेही परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याने मी त्यांचे अभिनंदन केले. साई महाराज म्हणाले आज आपल्याला चांगली बातमी कळेल. टिपणीसांनी आज आपली रहाण्याची जागा बदलली त्यांच्या पत्नीची प्रकृती आज बरी आहे. ती असावी तितकी आज अस्वस्थ नव्हती.

राममारुती बुवा अद्यापही येथेच आहेत. आम्ही शेजारतीला गेलो. त्यांची निघालेली मिरवणूक खूपच भव्य होती. मिरवणूकीबरोबरचे नवीन नवीन पडदे आणि स्वयंसेवकांनी घातलेले नवीन नवीन पोषाख खूपच छान दिसत होते. मला हे सारे बघून खूपच आनंद वाटला. काय माझे दुर्दैव पहा! मी अशा प्रकारच्या भेटी देऊ शकत नाही काय! ईश्वर सर्वश्रेष्ठ आहे. रात्री भीष्मांचे भजन आणि दिक्षितांचे रामायण वाचनाचे कार्यक्रम झाले.

रविवार ता. २४-१२-१९११

आज सकाळी मी लौकर उठलो आणि काकड आरतीला गेलो. आरतीहून परतल्यावर मी प्रार्थना केली आणि बाहेर पडलो. श्री. मंत्री यांना परत जाण्याची परवानगी मिळाली. त्यामुळे ते आज आपल्या कुटुंबासमवेत येथल्या एकूण एक सर्वांना निरोप देऊन परत गेले. खरोखरच ते एक फार फार सज्जन गृहस्थ आहेत. वामनराव पाटील (पटेल) सुद्धा गेले. यानंतर गाठीभेटी घेणाऱ्यांचा एक घोळका आला. त्यामध्ये अनुसयाबाई नावाच्या एक महिला होत्या. ती आध्यात्मिक क्षेत्रात चांगलीच प्रगती केलेली होती त्यामुळे साई महाराजांनी तिला खूप चांगली वागणूक देऊन चार फळे दिली. नंतर त्यांनी एक बाप व त्याच्या पाच मुलांची कहाणी सांगितली. पांचांपैकी चौघांनी मागणी करून विभागणी केली. चौघांपैकी दोघा भावाभावांनी आपल्या वडिलांसह पुन्हा एकत्रित यावे असे ठरविले. बापाने बायकोला त्या दोघा भावाभावांपैकी एकाला वीस देण्याचा हुकूम केला व तिनेही तो अमलात आणला. दुसरा एका उंच झाडावर चढला होता तो खाली पडून जबर जखमी झाला व मरणाच्या पंथाला लागला. पण केवळ बापाच्या पुण्याईमुळे तो कसाबसा त्यानंतर पुढे बारा वर्षे जगला. या मुदतीत त्याला एक मुलगा व मुलगी झाली व त्यानंतर मात्र तो मरण पावला. साईबाबांनी पाचव्या मुलाचे काय झाले ते सांगितलेच नाही आणि मग माझ्या मते ही कथा अपुरीच राहिली. दुपारच्या भोजनानंतर मी अंमल लवडलो आणि उठलो व रामायण वाचत बसलो. संध्याकाळी आम्ही नित्याप्रमाणे चावडी समोर साईसाहेबांना वंदन करण्यासाठी उभे राहिलो. रात्री भीष्मांचे भजन झाले व दिक्षितांचे रामायणही झाले. डॉ. हाटे अद्यापही येथेच आहेत. ते फार फार छान सदगृहस्थ आहेत. श्री. महाजनीही येथेच आहेत.

सोमवार दि. २५-१२-१९११

मी सकाळी उठलो. प्रार्थना केली. साई महाराज बाहेर निघालेले मी पाहिले. ते एका ठिकाणी श्री. महाजनी व इतरांबरोबर बोलत बसले. आज बरेच पाहुणे गेले आणि बरेच पाहुणे आले आणि सर्वत्र गडबड धावपळ दिसत होती. आज गोवर्धनदासांनी भोजन दिले. साई महाराजांचे दर्शनासाठी आलेल्या प्रत्येकाला त्यांनी आमंत्रित करून भोजन दिले. माझा मुलगा बळवंत याला रात्री स्वप्न पडले ते असे की एलिचपुरच्या आमच्या घरी साई महाराज व बापूसाहेब जोगांचे कुटुंब भेटले. साईबाबांना त्यांनी तिथे जेऊ घातले. त्याने हे स्वप्न मला सांगितले खरे पण मला वाटले तो केवळ भास

असावा. पण वात्रांनी आज बळवंताला बोलावून म्हटले, “अरे, काल मी तुमच्या एलिचपूरच्या घरी गेलो होतो तिथे मला जेऊ घातले पण दक्षिणाच दिली नाही. आता नू मला पंचवीस रुपये दक्षणा दे” तेव्हा बळवंत माधवराव देशपांडे यांचे बरोबर विन्हाडी गेला व त्याने पंचवीस रु. दक्षिणा आणून दिली. (बळवंत म्हणजे कै. कविभूषण अण्णासाहेब खापर्डे हे होत)

दुपारच्या आरतीचे वेळी साई महाराजांनी मला पेढ्याचा फळाचा प्रसाद दिला; आणि वंद कराय्याची ठसठशीत खुण केली. मी तात्काळ साष्टांग नगस्कार केला. आज भोजनाला खूपच विलंब झाला. दुपारचे चार वाजून गेले होते तरी आटोपलेच नव्हते. मां गोवर्धन- दामांबरोबरच जेवलो होतो. त्यांचा भोजन मंडप आमच्या विन्हाडाजवळच होता व तो त्यांनी स्वतःच्या खचनि वांधला होता. भोजनानंतर मला सुस्ती आली आणि मग मी गप्पा मारत बसलो. सायंकाळी आम्ही सर्वांनी साई महाराजांना दोन्ही वेळेला पाहिलं. एकदा नित्याप्रमाणे स्पेटीला बाहेर आलेले आणि नंतर पुन्हा भजन मिरवणुकीबरोबर चाचडीत परत असतांना. कोंडाजी फकिराची मुलगी आज रात्री गमावली. आमचे विन्हाडाजवळच तिला पुरली. रात्री भीष्मांचे भजन व दिक्षितांचे रामायण वाचनाचे कार्यक्रम नित्याप्रमाणे झाले.

(क्रमशः)

“देह देवाचे मंदिर”

येथेचि वसुनि, चित्र सारे पाहे
 मन मात्र राही, शिरडीत—
 रामनवमीचा सोहळा, पाहिला म्या आनंदे
 देव हासे सानंदे, येथूनच
 माझा देह-गाभारा, जाहला हो मंदिर
 त्याला लावेन झुंवर, श्रद्धेचे—
 येथूनच आता हाका म्या मारेन
 देवा सलाम करेन, पामर हा
 माझा साई तो, माझाच श्रीराम
 जीवनांत ना वाण, उरली रे—

— श्री. भालचंद्र केशव गंग्रे
 सुखनिवास, चेंदणी, ठाणे.

साईकृपेने नातू बरा झाला

— श्री. भास्कर गो. जोशी
साईप्रसाद ४२ श्रीकृष्णनगर
बोरीवली (पुणे)
मुंबई-४०० ०६६

शरण मज आला आणि वाया गेला।
दाखवा दाखवा ऐसा कोणी ॥

श्री साईबाबांचे हे बोल जेव्हां प्रत्यक्षात अनुभवास येतात तेव्हां त्यांच्याधर्मीय भक्त अधिकाधिक दृढ होत जाते. असाच एक अनुभव मला नुकताच आला.

माझा मोठा मुलगा आपल्या दोन मुलांना (मोठा वय वर्षे ४ व धाकटा वय वर्षे १॥) घेऊन अमेरिकेहून येथे ७ डिसेंबरला सकाळी आला. आला तोच सर्दी तपाने आजारी झाला. दोन दिवसांनी तो बरा झाला तोच त्याच्या धाकट्या मुलाला ताप यावयास लागला. आमच्या फॅमिली डॉक्टरकडे नेल्यानंतर त्यांनी सांगितले की ह्यासाठी बदलल्यामुळे मुलाला ताप आला आहे. दोन दिवसांत बरे वाटेल, परंतु ताप कमी होण्याऐवजी वाढतच गेला. मुलगा काही खाईना की पीईना. म्हणून आम्ही त्याला लहान मुलांच्या स्पेशालिस्टकडे नेले. त्याने औषधे लिहून दिली. ती दिल्यानंतर सुद्धा ताप कमी होईना. एके रात्री तर ताप १०४॥ झाला. आम्ही घाबरून गेलो. आमच्या तोंडचे पाणी पळाले. श्री साईबाबांचा धावा सुरू केला. बाबांच्या पुढे धरणे धरले. नातवाला बाबांची उदी लावली. साई नामाचा जप सुरू केला व मनापासून प्रार्थना केली. बाबा! तुम्हीच तारणहार आहात मुलाला लवकर बरे करा. डॉक्टरांना टेलिफोन केला. त्यांनी सांगितले की मुलाला थंड पाण्याने स्पंज करा. बाबांचे नाव घेऊन आम्ही त्याला चक्र थंड पाण्याने आंघोळ घातली. ताप १०३ झाला. सकाळी १॥ झाला. परंतु पुन्हा वाढला. आम्ही स्पेशालिस्टकडे गेलो. त्यांनी मुलाला हॉस्पिटलमध्ये ठेवावयास सांगितले. छातीचा एक्सरे काढला. रक्त तपासले. दोन्ही परीक्षेत काही सापडले नाही. मग असे का व्हावे? मुलगा इतक्या लांबून भेटीसाठी आला. सूनबाईना रजा नसल्यामुळे त्या येऊ शकल्या नाहीत. लहान नातवंडे बघायला मिळावी म्हणून मुलगा एकटा दोन लहान मुलांना घेऊन आला. मुलाला बरे नसल्यामुळे त्याला रात्रीची जागरणे म्हणजे त्याचीही तब्येत बिघडायची. बाबा! आमच्या पदरी अपयश येऊ देऊ नका. म्हणून सतत धावा चालू ठेवला. नातवाला हॉस्पिटलमध्ये ठेवले. त्याच्या उशीखाली बाबांच्या उदीची पुडी ठेवली. डॉक्टरांना कळवताच झाले असावे. त्यांनी उपचार चालू ठेवले. दुसऱ्या दिवशी टेंपरेचर १०० वर आले व तिसऱ्या दिवशी नॉर्मल झाले. एक दिवस जास्त हॉस्पिटलमध्ये ठेऊन मुलाला घरी आणले. मुलगा एकदम खेळायला लागला, जेवायला लागला. माझा मुलगा तर मुलांना घेऊन लवकरच परत अमेरिकेला जावयाच्या गोष्टी

करीत होता. परंतु साईबाबांनी लाज राखली. ते पाठीशी असल्यावर कळी काळाचीही भीती वाटत नाही. त्यांच्या कृपेने सर्व ठीक झाले व पूर्वी ठरल्याप्रमाणे ३ जानेवारीला ही मंडळी परत गेली असे आहेत आमचे साईबाबा म्हणूनच ते म्हणतात:

शरण मज आला आणि वाया गेला ।

दाखवा दाखवा ऐसा कोणी ॥

साईसच्चरित्रातील अकराव्या अध्यायाचे महत्त्व

— सौ. मथुराबाई हिब्बारे,

घर नं. १-८-२५ सिंगारबाग,

मु.पो. बीदर (कर्नाटक राज्य)

५८५४०१.

श्री साई सच्चरित्रातील अकरावा अध्याय मी अधून-मधून वेळ मिळाल्यास वाचीत असे. दररोज तो वाचावयाचा माझा नेम नव्हता. १९८२ च्या फेब्रुवारी महिन्यात मला एक अडचण आली. आम्ही कोणत्याही संकटाच्या वेळी श्री साईबाबांना आधार समजून त्यांच्यावर सर्व काही सोपवितो, आणि ह्या वेळी देखील साईबाबांना स्मरून आज ना उद्या काम होईल असे समजत होतो. पण ते कांही केल्या होईना माझ्या शाळेच्या कांही महत्त्वाच्या कागदावर आमच्या खात्यातील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची सही पाहिजे होती. पण ऑफिसमध्ये काम करणारा कारकून ते कागद वरिष्ठ अधिकाऱ्यापर्यंत जाऊ देत नव्हता. कांही तरी चुका काढून ते शाळेला हेडमास्तरकडे पाठवू लागला. त्यासाठी माझ्या पतीने त्यात जात्या लक्ष घातले तर वेगळेच प्रकरण उद्भवले आम्ही साई भक्तीचे स्तोम माजवून लोकांना फसवतो. असा खोटा आरोप ह्यांच्यावर आला. पण त्याला कोणताच आधार नसल्यामुळे तो तेथल्या तेथेच जिरला. अशा वेळी मला चिन्ता वाटणे साहजिकच होते. मला अकराव्या अध्यायातील शेवटच्या ओळी 'होऊनि श्रद्धा-भक्तियुक्त । करील जो या अध्यायाचे नित्य । पारायण होऊनि स्वस्थचित । आपदानिर्मुक्त होईल ।' आठवल्या व मी पण श्रीसाईबाबांना प्रार्थना केली. अकरा दिवस अकरावा अध्याय नेमाने वाचण्यास निश्चय केले. ११ दिवस वाचून झाल्यावर फुले, पेढे चढवून नारळ फोडते व आरती करते असे बोलले. अन त्याप्रमाणे केल्यावर खरोखरच आमच्या कामात यश आले. वरिष्ठ अधिकाऱ्याने कागदावर बिनबोभाट सही केली.

बाबांची समतेची व प्रेमाची शिकवण

— श्री. शां. ना. अवचट

विठ्ठलवाडी, केशव भुवन,
आग्रोड, कल्याण, ४३१ ३०१

पूज्य साईबाबांच्या चरित्राचे सूक्ष्म अवलोकन केल्यात दोन गोष्टी प्रामुख्याने दिसून येतात. त्या म्हणजे प्रत्येक प्राणिमात्रांविषयी समभाव ठेवण्याबद्दल असलेला त्यांचा कटाक्ष आणि आपल्या दैनंदिन जीवनात प्रेममय वृत्ति ठेवण्याचे त्यांनी प्रसंगानुरूप केलेले आवाहन. समता आणि प्रेममय वृत्तिचा पुरस्कार बाबांनी कां केला? त्यांचा आध्यात्मिक दृष्टिकोन कोणता? याबद्दल हे थोडे विवेचन.

परमेश्वराने हे जग निर्माण केले. या जगात वैचित्र्य भरपूर आहे किंबहुना वैचित्र्य हाच या जगाचा स्थायीभाव आहे. या जगात पशु पक्ष्यांचे अगणित प्रकार आहेत. अनेक वंशाचे लोक आहेत. मानवाने अनेक प्रकारच्या जाती, उपजाती निर्माण केल्या आहेत. अनेक पंथ आहेत. भेद आहेत. या सर्व गदारीळात मानव एक गोष्ट पूर्णपणे विसरून गेला आहे. ती म्हणजे या वैचित्र्यपूर्ण जगात प्रत्येकजण परमेश्वराचा अंश आहे. त्यामुळे आपल्या दैनंदिन जीवनात या ना त्या कारणाने येणाऱ्या व्यक्तींना 'परके' मानणे हीच मोठी चूक आहे. आणि ही चूक अज्ञानामुळे मनुष्य रोज करीत असतो. फार काय सर्व प्रकारचे संघर्ष, लढाया आणि तज्ज्ञ उत्यात या चुकीमुळेच घडत असतात.

परमेश्वर स्वतः प्रेमस्वरूप असल्यामुळे त्याच्या साम्राज्यात प्रेमाशिवाय दुसरे काही नाही. राग, लोभ, मत्सर इत्यादी विकार मानवामध्ये त्यांच्या पूर्व कर्मनुसार येत असतात. मानवास परमेश्वरासान्निध्य जाण्यास हेच विकार मोठा अडथळा आणतात. साखरेपासून विविध प्रकारची मिठाई बनते. म्हणजे आकार विविध असले तरी प्रत्येकात साखर ही असतेच. तद्वत सर्व प्राणिमात्रात वैचित्र्य असले तरी सर्वांच्या ठायी परमेश्वरच भरून राहिलेला असतो. त्यामुळे दुसऱ्याचा मत्सर करणारा वस्तुतः स्वतःचाच मत्सर करीत असतो. पण अज्ञानामुळे त्याला ते समजत नाही. इतकेच या अज्ञानाचे निराकरण करून आपल्या भक्तांना प्रेममय परमेश्वरस्वरूपाची ओळख करून देण्याचे कार्य साईभक्तांनी केले. त्याकरिता बाबांनी काही वेळा दृष्टांत दिले तर काही वेळा संभाषणाच्या ओघात भक्तांची कान उघडणी केली. या संदर्भात बाबांनी एका भक्तास भोजन प्रसंगाचे निमित्त करून जो उपदेश केला तो उद्बोधक तर आहेच पण भेदाभेद मानणाऱ्या सर्वांच्या डोळ्यात अंजन घालणारा आहे.

शिर्डीस राहाणाऱ्या एका भक्ताने बाबांना भोजनाचे निमंत्रण दिले. बाबांनी थोड्या नाखुषीनेच निमंत्रण स्वीकारले. इकडे भक्त भोजनाची तयारी करून बाबांच्या येण्याची वाट पाहू लागला. बराच वेळ झाला. पण बाबा येण्याचे चिन्ह दिसेना. मात्र एक क्षुधापिडीत श्वान त्या भक्ताच्या अंगणात आले. बाबांची वाट पाहत तिष्ठत वसलेल्या त्या भक्ताचा राग अनावर झाला आणि त्याने दगड मारून त्या श्वानास घालवून दिले. संध्याकाळी तो भक्त द्वारकामाईत आला व बाबांना भोजनाला न येण्याचे कारण विचारू लागला. बाबा म्हणाले, अरे! मी अगदी ठरलेल्या वेळी भोजनाला आलो होतो. पण